

Domoljub

V Ljubljani 6. novembra 1940

Leto 53 • Štev. 45

Našo mladino nam!

V času, ko smo doživeli strašno katastrofo francoskega narodnega življenja, se mora marsikateri evropski narod vprašati, kako je z njim, če morda ne kaže, da se bo tudi z njim lepega dne kaj takega zgodilo. Tem važnejše je to vprašanje za male narode, kakor smo tudi mi Slovenci. Če gledamo teh 20 let samostojnega življenja, ko smo imeli dovolj prilike, da se uirdimo, moramo odkrito priznati, da se je tudi pri nas mnogo grešilo in da se morda še greši. Ali smo dovolj storili sami zase, ali smo dovolj žrtvovali za narod, ali smo ga tako vzgojili, da je danes pripravljen sebe braniti, braniti svojo svobodo in svojo državo?

Upamo, da smo v tem pogledu mnogo naredili. To upanje naj nas pa ne uspava, da bi danes v najresnejšem trenutku roke križem držali in mirno čakali, naj se zgodi z nami, kakor nam je usoda namenila. Ni to možgato, ni vredno potem da živimo. Gotovo smo v tem oziru storili mnogo, a čas zahteva še več, zahteva temeljitega, globokega dela, zahteva trdne notranje odpornosti ne samo kakih številki ali plačanih parad. Tisti, ki je narod duhovno vzgajal, tisti, ki mu je nalival zdrave moči, tisti, ki je skoval iz mladih ljudi zavedne Slovence in Jugoslovane, tisti je prav delal in njegovo delo bo ostalo, čeprav se bo pokazalo morda šele takrat, ko bomo vsi skupaj stavljeni pred težke preizkušnje.

Kaj je storila za našo narodno moč naša organizacija? Mislim na naše mladinske organizacije, ki so zajele v zadnjih letih vse plasti našega naroda. Mirno lahko trdimo, da je storila vse, kar je mogla, kolikor ji je danil okvir dopuščal, storila še več. V naših organizacijah se vzgaja mladina, ki je narodno, državno in versko zavedna, to se pravi, ki ima vse, kar se danes zahteva od celega Slovenca in celega Jugoslovana in celega katolika. Vsaka mladinska vzgoja, ki tega trojnega nima, četudi manjka samo eno, ni na pravi poti, narod kvari, ga mehkuži, njena vzgoja je le lepa beseda, je demagogija, pomeni razkroj in uničujoče delo.

Naša mladinska organizacija, Zveza fantovskih odsekov in Zveza dekliških krožkov, vzgaja res v zdravem narodnem dubu. Kot kulturna in narodna organizacija ima in mora imeti ta svoj program v svojem jedru. Težko je na tem mestu omenjati vse podrobno delo, ki se je v zadnjih letih izvršilo, a opozoriti je treba na uspehe, ki jih je ta vzgoja dala. Naši vidnejši možje, ki so na vodilnih mestih, številni naši slovenski župani in odborniki, ne samo na občinah, tudi v številnih drugih odborih, zlasti po kmečkih hranilni-

cah so tisti, ki so izšli iz fantovske ali prej iz orlovске organizacije. Ne samo, da so zavedni narodni delavci, tudi sposobni in naravnost odlični gospodarji, ki dvigajo naše gospodarstvo, da gre po poti napredka narodu v korist.

Narodnost nam ni samo puhla ali hinavska beseda, ne, to nam je vodilo pri delu, pa naj bo to delo za treznost, za plemenitost, pa naj bo tekmovanje ali podrobna vzgoja in izobrazba.

Naša organizacija je usmerjena ne samo v narodno, ampak v isti meri tudi v državljansko vzgojo. Mnogo se ji je očitalo zlasti pred leti, da še državljanske zavesti nima, mnogo je bilo podlega in zločinskega obrekovanja, da je zaradi tega morala za lepo dobo prekiniti z delom. Tisti, ki so imeli državljansko zavest v zakupu, tisti so se bali naše organizacije in dosegli, da je bila ukinjena. Dejstva, ki so bila vselej jasna, so jasna tudi danes in so najtežja obkožba proti onim, ki so zaradi lastne reklame njeno delo onemogočili.

Resnica je, da so naše organizacije vselej budile v svojih članih državljansko zavest, zato je danes priznano, da so naši fantje najbolj vestni in najbolj zanesljivi branilci države. Pred vsem pa moramo omeniti, da ni manifestiranje državljanske zavesti samo v zunanjih nastopih, marveč v podrobnem delu, ki se začneja pri najmlajših, ki se stopnjuje in je tako morejo zrasti zavedni državljani. Očitek protidržavnosti je danes hvala Bogu izginil pod težo dejstev in ponovno smo v tem oziru dobili priznanja z najvišjih mest.

Narodno in državljansko delo pri Slovencih bo pa pomanjkljivo, če bi pozabili na versko vzgojo. Nikakor vera in versko življenje ne moreta ovirati narodnega in državljanskega, nasprotno, dopolnjujeta ga. Naša mladina je pripravljena braniti vsak dan in proti vsakomur svoje narodne in državne svetinje, ne da si pa bialiti verskih svetinj in izročil. Kam pripelje narodna in državljanska vzgoja brez verske podlage, to pa najnovejša doba, pro-

padli in propadajoči narodi najbolj jasno kažejo. Plitvost, površnost, dovzetnost za vsa moderna razdiralna načela, to je lastnost plehke narodne vzgoje brez temeljitega verskega življenja. Le glejmo krog sebe in si ne tajimo in zakrivajmo dejstev!

Mladina, ki je veri odmrila, je nerabna, odmira tudi narodu, država pa dobiva v njej breme, dobiva vsak dan novih ruvarjev privržencev tistih pokretov, ki so zmožni državo čez noč uničiti. Verska vzgoja in življenje po veri, to je naša osnovna zahteva in prepričanje, da brez tega ni dobrega Slovenca in Jugoslovana. Mnogi narodi so smatrali to za vsiljivo mnenje, ki je odveč, ki je naravnost škodljivo državljanski zavesti, a kaj kmalu se je pokazalo, da so sebe varali. Izpodkopali so si korenino in odmrli.

V zimsko dobo prehajamo in ne bo odveč, če zdaj, ko so spet na stečaj odprti naši prosvetni domovi, ko se zbira naša mladina na sestanke, na prireditve, ko je dan za dnem na delu, znova poudarimo da imamo z ozirom na dejstva, odigrana v drugih državah, danes samo mi legitimacijo zbirati mladino. Prešča so leta, ko so naše najmlajše razni prenapeženi kar po šolah hočeš-nočeš zapisali v ustanove, ki so bile in so daleč od slovenskih in katoliških ciljev. Zato pa danes roke proč od naše mladine! Dovolj dolgo smo slepomišili, dovolj dolgo smo morali gledati, kako nam našo mladino odtujujejo, kako jo vzgajajo za cilje, ki so za nas premanjni in preskromni.

Naj ne bo naše hiše, naj ne bo naše družine, kjer bi iz katerihkoli vzrokov pošiljali svoje otrčke v nasprotno organizacije, kar se je mnogokje dogajalo. Danes je še čas, morda ga je samo malo še, a prepozno še ni. Če bomo pa današnji trenutek zamudili, potem smo pa doigrali za vselej. Mal narod smo, a zato imamo isto pravico do življenja, kakor jo imajo veliki narodi. A če naš narod propade, kakor propadajo drugi, potem so ne izgovarjajmo na svojo majhnost, kajti v marsičem bomo sami krivi.

Preveč je razdiralnih sil danes na delu, da bi mogli mirno gledati, kako se naša mladina zastruplja, kako slepo tone za onimi, ki oznanjajo lažni evangelij. Delo naših mladina-

Naročite „Slovenčev koledar“

pri zastopnikih ali po položnicah!

Ne pozabite na poslovni del!

Berite današnji oglas o koledarju v listu!

Prednaročila sprejemamo še do 11. novembra 1940.

»SLOVENČEV KOLEDAR« — LJUBLJANA — KOPITARJEVA ULICA ST. 6

Važna izjava naše vlade

V zvezi z Italijansko-grškimi sporobidmi je jugoslovanska vlada izdala naslednje izjave:

Ze pred začetkom sedanjih vojn v Evropi je Jugoslavija na Balkanu in v Podonavju do sedaj izvajala verno politiko mira ter je prizadevala, da zlasti v postavi dolga in prijateljske odnose z vsemi sosednjimi državami, predvsem pa z obema sosednjima velikanoma, Nemčijo in Italijo. Ko je izbruhnil spor med Nemčijo in Jugoslavijo takej razglasila strogo nevtrinito, ki ni imela za pogoj nobene druge, kakor spritovanje njene neodvisnosti in namotni opani meje. Z avstrijim izvajanjem takozvani politike je Jugoslavija najbolje stala s svojimi sosednjimi državami, ne drug stran je pa popolnoma zadovoljna tudi dolžnostim korektnega sosedstva, za kar je te tam

obrat dobila odločno in odločno priznanje iz Berlin in Rima.

Zadnji spor med Italijo in Jugoslo, ki je Jugoslavijo globoko obkolje, ker je z odločno-ostrih prijateljskih odnosih z obema državama je vojno potesni tudi na Balkan ter je razumljivo, da mora Jugoslavija spremljati z največjo pozornostjo novo nastalo politiko, pri kateri se z vsemi člani prizadeva, da se ohrani mir. Z ozirom na svoje dosedanje vedenje se Jugoslavija nadeja, da z nadaljnjim razvojem dogodkov na Balkanu njena korist ne bodo ogrožene z nobeno stranjo.

Tako neradko kot Italijansko Evrope je izjave naše vlade v nevtrinito Jugoslavije sprejete in je odobrene.

Za trdnost naših kmetij

(Dopis z doma)

Naš stajerski kmet je prišel v »Demokrat« št. 41 i. l. zanimiv članek pod naslovom: To članek je med našim kmečkimi ljudstvom vzbudivi mnogo pozornosti. Pa kako bi tudi ne, saj se je dotaknil stvari, kakršna zadeva predvsem naše kmečke ljudstvo, namreč dedišno pravo.

Članek obsega prav za prav dva dela. V prvem deluva več vprašanj o predaščinskosti našega kmetia, imenov katerih je pa najbolj izstopa vprašanje izplačevanje dediščine. V drugem delu pa navaja članek več nasvetov, kako naj bi se pri nas vprašanje dedišnega prava uredilo, da bi bilo za naše kmečke grube manjšeje.

Ko sem omenjeni članek prebral, sem prišel razmišljati, v koliko imo članek prav in v koliko ne. Da bi pa moje razmišljanje ne bilo enostransko, sem na članek opomnil še nekateri druge kmečke glasovnike, ki so po svoji briljantnosti marsikatero uganki in ki je vredna, d. je za »Demokrat« napisem.

Da je današnje dedno pravo slabo, so bili mnogi stari val, zlasti mlajši gospodarji, kateri so uživali ali se uživajo slišnosti odnosa dednega prava, ki je veliko zlo za naše kmetije. Zato ni čuda, da naši kmečki sinovi in hčere tako radi beže od kmečke grude drugam si utorjarat boljše življenjske pogoje. Mladji gospodarski prevzemnik mora kar eno ali dva desetletja delati in ganati na posestvu, da hčerom in sestram izplača dediščino, kakršna jim je določena po predpisih zakona.

Nadaljnja mnenja, kako urediti vprašanje dediščine, so bila jako različna. Mnogi so

dali stajerskemu kmetu za njegove nasvete v obsegujnost prav, drugi pa tudi ne. V omenjenem članku sta zlasti dva odstavka posebno važna, radi katerih se pa niso strinjali kmečki gospodarji. In sicer: 1. »Po našem predstavljanju bi bilo treba vprašati obsežno razsvetlovanje za tisto, ki bi izkoristile dedne davke iz posestva, obratovanje kmetije in izboljšanje mladih gospodarjev, ki so bili doslej največkrat še tako ob prejemno posestva in niso zadovoljni. Obsejni bi bili dedni predaščinski z deleže s 16 letoma. Taki zastrup stavek, da bi se namreč dovoljeval s 16 letom dolo izplačila, je kaj čudovljiva. Zakaj? Skušnje nas uče, da je doba za mladino med 14. in 20 letom jako nevarna. Zatorej bi bilo bolj primerno, da bi se mladini dala dolo delež od kmetia, oziroma ob nastopu izvrševanja lastnega prakisa, to bi bilo ob pomenitnosti.

Drugi odstavek, ki je po pravici kmetu spetina je glasi: »Tako bi se gospodarja vodil prvi otrok, ki odšel na dedno upravo, ki bi vodila le obsežno razsvetlovanje in izbral primerno varto v svojem odelku.« — Kmečkarji so bili namreč, da bi se s to vrtajo stvarje nikjer ne pevala dedno upravo, ker pri ljudstvu ni kdove kaj poljudnjema. Pač pa naj bi to vodila posestna uprava ali pa tudi odbori naših hranilnic za posestnik, kateri imajo med kmečkim ljudstvom več zaupanja.

Posebno pozornost je vzbujal prvi močkar, ki je trdil, da naj bi se dedno vprašanje tako je uredilo: Vse stvar naj bi vsaki država, kakor je pred leti likvidirajo kmeč-

kih gospodar, ob vsajtem otrokovanju bi določila dolo premoženje vsaki otrok razlike na dan ali premoženje upravi, ki bi to vse vodila. Omeniti bi se ne smelo nikoli, da bi se otrokovanje v otrokovo korist. Potem bi pa vsajtem vse vsake dele plačal pri davkih posestnik dediščine v tako imenovani dedni sklad, kjer bi se za določeno pripadalo k oni vrti, kakor je določeno ob otrokovanju register izplačila. Tudi bi se vsajtem otrokovanju dolo imela tja do polnletnosti. Zanimivo bi bilo vedeti, kolikšno varto bi bilo določeno pripravljenosti plačati in kolikšno varto bi bilo določeno v dedni sklad.

Eden je bil pa mnenje, naj bi se dedno vprašanje tako uredilo, da bi se bila vsaka kmetija ali se se dolo razdelila tudi dediščino. Tudi bi otrok pri sprejetju ali se vsaki vrednosti denarja, ki mu oče dal v hranilnico premoženje vsake kot vsako glaseno se in otrokovo ime. To vlogo bi postala vsaki od leta do leta, kolikor bi mu dopuščali dediščino in kapital. K tej vlogi bi pa določili tudi otrok svoje prihodnosti. Takom bi se vsaki vsaki in otrok bi ob polnletnosti imel za preostanek vsake kot dolo, brez posebne obratovanja kmetije.

Pogledajmo se dva zgleda o plačevanju dediščine na naših kmetijah. Prvi je vsem kmetopredstavnik, ki je imel kmetijsko družino. Kakor ni imel deleža na kmetiji, je bil dobi kot stebelni delavec k zaslužjem. Bil je sila iznajdljiv in vreden. Svoga družino bi neke in mnega sinu je z vsem predaščinskimi naklehi, toda samo z vsajtem predaščinskim, t. j. z deležem, ostajalo bi. Pa končni svetovni vojni, ko je bilo nekaj let dedno za denar, je bil vsajtem denar v hranilnico in sicer na določeni letniplačni knjižici, kolikor je imel otrok. Seveda bi sebi tudi ni pozabili. Tako je določil več ko deset let. Nato se je stanje v državi spreminilo. Sin je prepustil svojo pravico do posestva obdobje posestva sestram ter se s posestvom na boljšim naslovi. Sinu zatem sta se poročili dva hčerki na posesti kmetije z lepo dolo, kakor jim je vše prišlo. Kaj pravite, kolikor se je mladenec le beritel? Obe-gospodari je vsajtem okrog 2000 din, hčerka same pa je posestnik. Ob poroki je najprej vsaki primerno bilo ter dodal vsaki deset jurjev. Kajna dedna varta, pa kljub temu kmetija ni bila zadolžena zaradi izplačila doli niti za en dinar.

Drugi zgled je pa popolnoma drugačen. Na približno tolikšni kmetiji, kot je bila gozraj opisana, kjer se je našlo od 4 do 5 glav živine, je imela precej vplivno hesečo malogospodinja. Otrok se bilo pet, dva sinovi in tri hčere. Najstarejši hči je bila posestna ljubljenska materina, vanjo je morala biti vedno najboljša obdelka. Ko je hčerka bolj odrasla, je šla v bližnji trg služiti. Tam je imela 300 dinarjev mesečno, kakere je dala v hranilnico. Kot je bila pa materina ljubena do nje tako velika, ji je pa se mati dodajala, kolikor jo je sama vložila v hranilnico seveda iz dohodkov kmetije. Ko se je hči omožila, je imela dolo 40000 din. Par let za tem je umrl oče. Pri zapuščinski razpravi so ocenili posestvo in vse premoženje ter določili ostalima dvema hčerama in sinovoma, od katerih eden je prevzel kmetijo, vsakega pet tisoč dinarjev. Ali ni to očita krivica, enoma 40000 din, drugim štirim vsem komaj 20000 din.

Več organizacij se je v zadnjih letih dovolj pokazalo, da je tako, da mora nuditi našemu slovcu vse, česar najpo potrebuje za svojo notranjo rast in česar mu ne more dati ne družina in ne šola.

Danes že mladi slovec živi bolj na široko, ki rekli zato mu je pogosto družina preozek krogokrog za njegovo rast, šola preveč kola in lablona in tako mladi slovec mora najti še neko novo polje udeleževanja, mora imeti nek nov krog, ki bo vzgojo v družini in v šoli dopolnjeval. To pa so naše prave in kulturne organizacije, ki so odine znozne, es

popolneje slovcu v tisto življenje, ki vsakom izrog njega. Mesto naših je pri nas.

Nikdar in nikoli ne bomo dopustili, da bi nam mladina kvarili in jo zapeljivali, pa naj bo to karkoli, naj bo tudi pod krinko državne svobosti. Prav to se je mnogo zlorabljalo in čas je, da obratujemo s tistimi državotvorniki, ki so pod geslom edinozveličavnih idej pačili mlade ljudi in vzgojili življenja nezmožne lutke! Dobro se zavedamo, da je hrabrenica naroda naša mladina in vzgojili jo bomo tako, kakor nam narekuje naša slovoznica, jugoslovanska in katoliška zavost.

Po bojiščih

Na angleško-nemškem bojišču so tudi pretekli teden vsakodnevni in vsakonočni nemški letalski napadi na Anglijo trajali dalje, enkrat milejši, drugič spet bolj srditi. Tudi angleški bombni napadi so se vrstili noč za nočjo.

Na angleško-italijanskem bojišču je bilo delovanje letalstva predvsem v Afriki zelo živahno. Listi pravijo, da je to znamenje, da se veliki suhozemski napad, ki je že dalje časa najavljen, predurmi. Na morju so bile manjše operacije.

V preteklem tednu se je odprlo novo vojaško bojišče in se je sprožila nova datnosežna politična napetost. To je glavna oznaka tedna, ki je za nami. Na Balkanu so se začele sovražnosti med Italijo in Grčijo in je ta nova borba povzročila izredno veliko politično razgibanost, ki objema vse južnovzhodne države.

Fronta je nastala na vsej albansko-grški meji. Italijani so na dveh mestih prodrli že nekaj kilometrov globoko v grško ozemlje, italijanski bombniki pa so bombardirali grško pristanišče Patras ter nekatera grška letališča. Do sovražnosti je prišlo v okoliščinah, ki jih bomo navedli v političnem pregledu.

Zunanja politika

V ponedeljek zjutraj ob treh je italijanska vlada predložila grški vladi diplomatsko pismo, v katerem je zahtevala, da ji Grčija izroči nekatera pomorska in letalska oporišča, češ, da se Grčija ne more ubraniti angleškega pritiska in da za to potrebuje italijanske obrambe proti angleškim kršitvam grške nevtralnosti. Grška vlada je imela tri ure časa, da odgovori, če te predloge sprejme ali ne. Grška vlada je takoj odgovorila, da jih odklanja, nakar so se ob

6 zjutraj lakoj začele sovražnosti. Tako smo od ponedeljka naprej dobili vojno tudi na Balkanu in je to dejstvo povzročilo veliko diplomatsko vplavanje po vsem južnovzhodnem in prednjeevropskem prostoru.

Nemški in italijanski listi poročajo v zvezi z izbruhom spora med Italijo in Grčijo, da spada ta dogodek k načrtu, ki sta ga Nemčija in Italija izdelali za velik skupni napad na angleško moč v Sredozemlju. Isti listi poročajo, da je sploh vse, kar je bilo zadnje čase storjeno na političnem področju, sad sklepov, sprejetih na sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem na Brennerju. Nemški prihod v Romunijo, Hitlerjevi razgovori z Spanijo, Hitlerjevi razgovori s Francijo in sestanek z maršalom Petainom, Hitlerjev sestanek z Mussolinijem v Firenci ter tudi zahteve, ki jih je Italija stavila Grčiji, vse to spada v okvir velikega nemško-italijanskega napadalnega načrta na angleške postojanke v Sredozemskem morju, ki ga hočeta Italija in Nemčija popolnoma očistiti vsakega angleškega vpliva.

Ker je Turčija vojna zaveznica Grčije in Anglije, je nastopilo vprašanje, kaj bo storila isto vprašanje je nastopilo tudi glede Bolgarije, ki ima do Grčije posebne zahteve in ki velja kot popolnoma vdana Nemčiji in Italiji. Končno se je postavilo vprašanje, kaj bo storila Sovjetska Rusija, ko se novi spor razvija v neposredni bližini Dardanel, ki jih Sovjeti smatrajo za svoj življenjski prostor. Ključ nadaljnega razvoja na jugovzhodu leži sedaj pri dveh četeljih: 1. Nemčiji in Italiji, ki svojih nadaljnjih namenov v okviru generalnega napada na Anglijo in Sredozemskem morju še nista objavili, a je po pisanju njihovih listov jasno, da gredo daleč mimo Grčije naprej proti jugovzhodu; 2. pa pri Turčiji, od katere zadržanje je v veliki meri odvisno zadržanje Bolgarije in Sovjet-

Zemljevid h grško-italijanski vojni

Grčija meri ob Albaniji v daljavo 150 km, ob Jugoslaviji 200 km, ob Bolgariji 300 km. Mejni prehodi na grškem severozapadu so izredno težavni. Tam je 2000 m visoko strmo gorovje Pindus in še višje Gramos. Pravih cest ni, tudi železnice je malo. Promet v gorovju se vrši z osli, mezgi in konji. Od Korice (Korče) v Albaniji v vzhodno smer do Soluna je 180 km zračne črte, do Kavale 300 km, do Aleksandropolisa 450 km. Od tega kraja do Aten je 400 km.

Pot od Korice do Soluna gre preko silno težavnih gorskih cest 50 km vzhodno od Florine.

Solun ima 250.000 prebivalcev. Tam je tudi veliko jugoslovansko pristanišče.

Tako imenovana Metaksasova črta utrdb se pričinja priški Janini in gre do reke Marice na meji med Grčijo in evropsko Turčijo. Metaksasova črta obsega več kot 300 utrdb, položajev za topove, strojnice in še šteto opazovališč.

Zobobol'lahko odstrani VERAMON.

Veramon se nadalje uporablja pri glavobolu, po preveč zavitem alkoholu, pri bolečinah ran in bolestal menstruaciji.

Zavitki z 2 tabletama in z 10 ter 20 tabletami se dobe v vseh lekarnah.

VERAMON

Oglas reg. pod št. Br. 3186 od 5. XI. 1938.

ske Rusije. Verjetno je, da bo Turčija po navstih Anglije same ostala neudeležena v vojni, toda prevzela bo srazo nad Bolgarijo. Glede Sovjetske Rusije velja, da se tudi topi ne bodo ganili, čeprav postaja zanje položaj na črnomoškem prostoru vedno bolj neprijeten. Sovjetska Rusija si vojne ne želi — ona že ve zakaj — in bo pretrpela vsa ponižanja, samo da se vojni izogne. Prihodnji teden bo na jugovzhodu prinesel seboj nove daljnosežne razvoje.

V angleškem taboru je omembe vredna izjava ameriškega predsednika Roosevelta, da se Združene države oborožujejo tako, da bodo v orožju najmočnejše na svetu ter da bo Amerika Angliji pomagala z vsemi silami. Roosevelt je za enkrat izpovedal samo številke za letala, ki jih je Anglija v Ameriki naročila, namreč 26 tisoč. V zvezi s stališčem Amerike napetost na Tihem morju stalno narašča in je tudi tukaj potegnjena v igro poleg Japonske tudi Sovjetska Rusija, ki zasleduje tudi tukaj isti cilj kakor v Evropi, namreč, da naj se vojskujejo drugi, ona sama pa je pripravljena vse prestatiti in vse požreti, samo, da ji v vojno ni treba.

7 ur nad Berlinom

Uradna angleška poročila o angleškem napadu na Berlin v noči od zadnjega petka na soboto pravijo, da je bil ta napad največji, kar jih je dozdaj bilo nad Berlinom. Trajal je sedem ur. Povzročenihi je bilo več požarov. En sam požar se je raztezal dva kilometra daleč. Letalci, ki so se vračali iz tega poleta, so videli požar še na 200 kilometrov daleč. Bombardiranje je trajalo vso noč. V glavnem so bile bombardirane električne centrale v Klingenbergu in Charlottenburgu in tri glavne železniške postaje. Ostala letala so bombardirala rafinerije petroleja v Gelsenkirchenu, Magdeburgu in Osnabrücku. Bombardirali so tudi 16 letališč v Nemčiji in v zasedenem ozemlju.

KAJ JE NOVEGA

Dva jubileja zvestega dela

Jubilej 30 letnega zvestega dela v Jugoslovanski tiskarni praznujeta faktor strojnega oddelka g. Jože Gmeiner in njegov namestnik g. Lojze Zajec. Obema so-

trudnikoma pri »Domoljubu«, ki sta tesno povezana s tehničnim delom pri stavljenju našega lista, k njunemu delovnemu jubileju iskreno čestitamo ter jima želimo v življenjskem poklicu še mnogo uspehov, napredkov in zbiranja, da bi mogla še dolgo časa zvesto služiti podjetju ter našemu listu še posebej.

OSEBNE VESTI

o 70 letnico rojstva je praznoval ono nedeljo banjaški škof fr. Jozo Garič.

DOMAČE NOVICE

d Izpopolnitev ljudske šole. Po odredbi dr. Antona Korošca, ministra za prosveto, je glavni prosvetni svet te dni objavil učni načrt za višjo ljudsko šolo. Pouk na višji ljudski šoli bo trajal štiri leta in je obvezen za učence, ki so končali štiri razrede nižje ljudske šole in ne nadajujejo šolanja na kakšni drugi šoli. Naloga te šole je razviti vse duhovne sile učenca s posebnim oziranjem na to, da se okrepi narodno čustvovanje, poveča izobrazba in gospodarska sposobnost najširših ljudskih slojev in da ustvari iz učenca dobiega, narodnostno zavednega in sposobnega državljana. Šola bo uvedla posebne predmete in z njimi učencem nudila takšno narodnostno in državljansko vzgojo, da bodo

postali zavedni člani narodne skupnosti in tvorni udje države in družbe in to brez ozira na to ali bodo pozneje v življenju ostali na vasi ali pa bodo delavci, obrtniki, trgovci v mestnih ali pa v industrijskih naseljih. Splošna narodna in vzgojna naloga šole je v vseh naših krajih ista. Dajala bo vsem učencem tiste relativne obče izobrazbe, ki so potrebne, da bodo z razumevanjem spremljali vse kulturne napore svojega naroda in cloveštva na splošno. Svojo vzgojo bo ta šola usporedila z razmerami sredine, v kateri živi. To se bo doseglo zlasti tako, da bo šola posobno spoštevala in se naslanjala na kulturne in gospodarske razmere v svojem kraju. Višja ljudska šola bo ustanovljena povsod, kjer je osnovna ljudska šola z več kot enim oddelkom. Z uvedbo višjih ljudskih šol izpopolnjuje minister dr. Korošec tudi pri nas listo praznin, ki je vladala pri nas z oziranjem na naše kulturne razmere in z oziranjem na neenako prosvetljenost našega ljudstva kot celote v nasprotju z visoko stopnjo, ki so jo v tem v zvezi dosegli drugi kulturni narodi in se je ta praznina morala že zdavnaj izpolniti. Naravno je, da bo ta preureditev našega osnovnega pouka povzročila tudi potrebo za napredovanje in modernizacijo celokupnega pouka v naši državi. — Iskreno pozdravljamo sodobno izpopolnitev, ki pa bo seveda dosegla svoj namen le tedaj, če bo imela za izvedbo — sposobne učitelje. Če kje, velja pri vzgoji mladine pregovor: »Česar sam nimaš, ne moreš dati drugim.«

d Kadar potujete v Ljubljano, oglasite se pri stari firmi F. Čuden, nasproti frančiškanske cerkve, kjer dobite dobre budilke, stenske ure, lepo zlatino, žepne in zapestne ure.

d 120 let že obstoja Hranilnica dravske banovine, ki je nosila prej častljivo ime Kranjska hranilnica.

d Dijaštvo na vlakih. V »Slovenec« smo čitali te dni dopis iz Litije, ki je pomemben tudi za mnoge druge kraje ob železnici in ki ga merodajnim krogom nujno priporočamo v nujno izvršitev. Glasi se: Ker vstopi

vsak dan na litjski postaji okrog 70 dijakov in dijakinj, zato še od tu eno pripombo. »Slovenski dom« je dne 24. t. m. prinesel prav umesten članek z naslovom: »Mladina ima v vlakih šolo pohujšanja« in pristavlja, da je zadnji čas, da se uvedejo posebni vagoni za dijaštvo. Ne samo da je zadnji čas, saj je skoraj že prepozno, kolikor mladih ljudi se je v teh letih med vožnjo pokvarilo; in ti bodo kvarili druge. Kdo bo odgovarjal za to? Vlaki in vožnja so ne samo šola pohujšavanja. Ne samo posebne vagona naj da železniška uprava, marveč tudi nadzorstvo v teh vagonih. Za nadzorstvo bi bili najbolj na mestu profesorji. Naj napravi prosvetna oblast vrstni red učiteljskega zbora iz učnih razredov, v katere se dijaštvo vozi. Ako rešujemo mladino, jo rešujemo temeljito, ali je pa sploh ne rešujemo, ker je s polovičnim delom ne bomo rešili, marveč se bomo samo osmešili. (Lahko bi se k nadzoru pritegnili pod gotovimi pogoji upokojeni profesorji ali učitelji.)

VINA iz Centralne vinarne v Ljubljani bodo zadovoljila Vaše pivce najbolj!

d Za božične praznike kakor skozi ves božični čas je zelo primerna uprizoritev Edward Gregorinove božične igre »Kralj z neba«. Sedem znamenj ob času rojstva Kristusa Kralja. Igra je doživela povsod, kjer je bila uprizorjena, izredno velike in lepe uspehe. Zlasti v teh časih je to delo zelo primerno. Knjiga stane 15 din. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni.

d Pri zaprtju ali pri motnjah v prebari vzemite zjutraj na lešče kozarec naravnega »Franz-Josef« voda.

d 20 let meščanske šole na Jesenicah. Oni ponedeljek je meščanska šola dr. Franca Prešerna na Jesenicah proslavila 20 letnico svojega obstoja. Ob 8 zjutraj se je zbrala mladina pod vodstvom celotnega učiteljskega zbora v cerkvi na Savi, kjer je bila služba božja z zahvalno pesmijo. Po končani sveti maši je bila v šolski telovadnici proslava, na kateri je podal zgodovinski pregled o ustanavljanju meščanske šole gosp. duh. svetnik Kastelic, ravnatelj meščanske šole g. Gospo-

Obiski gospoda bana

Dne 30. oktobra se je pripeljal v Maribor ban dravske banovine dr. Marko Natlačen. V njegovem spremstvu sta bila načelnik kmetijskega oddelka inž. Podgornik in tajnik dr. Anton Kovačič. Po prihodu v Maribor se je g. ban s spremstvom, ki se mu je pridružil tajnik JRZ v Mariboru Marko Kranje, odpeljal v Svečino, kjer je kmetijskogospodinjiska šola danes zaključila letošnji tečaj.

Vodstvo šole in gojenke tega našega odličnega zavoda, kateremu g. ban, kakor vsem kmetijskim zavodom v Sloveniji posveča vso svojo skrb, je g. banu priredilo pristrčen sprejem. Ob 10 dopoldne je svečinski župnik Babšek v šolski kapeli opravil slovesno sveto mašo, pri kateri so gojenke prepevale cerkvene pesmi. Takoj po sveti maši je v veliki predavalnici bil slovesen zaključek šole. G. ban je osebno razdelil dekletom izpričevala, ki nudijo zanimiv pogled v učni uspeh tega zavoda. Nad polovico gojenk

je izvršilo šolo z odličnim uspehom, vse druge pa s prav dobrim uspehom. Tak učni uspeh kaže, da jemljejo gojenke resno to šolo za življenje in da je zavod pod vodstvom agilne sestree Lidvine res na višku.

Po izvročtvi izpričeval se je g. ban od gojenk, ki sedaj odhajajo v življenje, z lepim nagovorom poslovil. V svojem govoru je dekletom, ki bodo postale stebri naših kmečkih domov, zlasti poudarjal ljubezen do rodne grude, kateri se toliko naših deklet, četudi brez potrebe večkrat izneveri, ljubezen do naroda in kmečkega stanu, kateremu je v našem narodnem življenju odredjena odlična vloga. V popoldanskem urah si je g. ban ogledal posestvo v Lepem dolu, katerega je pred kratkim kupil PRIZAD za znanstveno proučitev slovenskega sadjarstva. — Oni četrtek pa si je ban dr. Natlačen ogledal banovinsko kmetijsko šolo na Grmu in žensko kmet.-gospodinjisko šolo v Šmihelu.

Izšla je

DRUŽINSKA PRATIKA

letnik 1941

ki se bo dobivala po ceni
dina 6.— za izvod
po vseh knjigarnah in trgovinah.

Zahtevajte našo pratiko s podobo
sv. Družine povsod!

Vzgoja k samopremagovanju

Ali vidite, kako je domalega vsak otrok nagnjen k jezi. Še se ne zaveda življenja, pa že vpije, biše okrog sebe, kriči in se zadira, da bi se kmalu pretrgal, če ne gre vse po njegovi volji. Kaj pa šele potem, ko se zave in nespametni roditelji še kurijo k njegovi jezi. »Ti grda šiba ti, ki je našega fanta udarila, ti grda muca ti, ki ga je opraskala, ti ata ti, ki ni vzel našega fanta s seboj!« in tako dalje grme same pretuje in grožnje. Kar povejte mi, kaj bo zrastle iz tega otroka? Nič prida ne bo. Tak otrok bo živel v veri, da se mora vse goditi po njegovi volji, da mora vse svet njega častiti in malikovati. Nikdar ne bo znal samega sebe obvladati, se ne premagati, drugim biti na uslugo, bližnjemu pomagati. Tak otrok ne bo znal sodelovati z milostjo, ki mu jo je zaslužil naš Gospod, samopremagovanje mu bo nekaj tujega, poniževalnega, nezaslišanega, maščevanje pa bo njegov stalen spremljevalec skozi življenje, skozi težko pot življenja...

dariš pa je učencem in učenkam podal statistični pregled o delu in uspehih 20 letnega delovanja meščanske šole. Cestitkam g. župana Markeža se pridružujemo vsi, želeč v zornemu učnemu zavodu še mnogo uspehov!

d Naša vojna mornarica je 31. oktobra slavila praznik v spomin na 31. oktober 1918, ko je na naših vojnih ladjah prvič zavihrala jugoslovanska zastava.

d Prodaja gospodarskih podjetij. Iz Belgrada poročajo, da bodo tudi za ostalo državo uveljavljene uredbe o prepovedi prenosa gospodarskih podjetij, ki sedaj veljajo na Hrvaškem. Tudi država bo najbrže osnovala veliko delniško družbo za prevzem podjetij, ki bi jih dosedanjí lastniki hoteli prodati.

d Sklep, ki ni preveč salamunski. Zaradi povečanja tovornega prometa na naših železnicah je, kakor znano, železniška uprava pred nekaj dnevi ukinita nekaj potniških vlakov, ker so ovirali hiter tovorni promet. Konferenca zastopnikov železniških ravnateljstev iz petih oblasti železn. ravnateljstev se je postavila na stališče, naj bi zaenkrat ne bili ukinjene tisti potniški vlaki, ki jih nameravajo sedaj ukiniti, temveč naj bi potujoči svet omejil svoja potovanja, kar bi se omejilo s tem, da bi se ukinitve nekatere ugodnosti v potniški tarifi ter povišala sama tarifa. Ta zaključek je bil sprejet kot posledica sedanjega stanja na naših železniških progah, to je z ozirom na vse večji in močnejši tovorni promet.

d Katoliške cerkev v spomin bratov Radičev so postavili kmetje iz vasi Ludina na Hrvaškem. Kmetje te velike vasi so morali hoditi 7 km daleč v cerkev, ker svoje niso imeli. Zato so sklenili, da si bodo sami postavili cerkev in so zbrali ves potreben denar in material. Cerkev bo posvečena Kristusovemu trpljenju in bo stala v spomin na brata Stjepana in Antuna Radiča, ki sta bila voditelja hrvaškega naroda. Cerkev bo posvečena prihodnjo spomlad.

d Za enkrat samo načelni sklep. V Splitu so se zastopniki ljubljanskega in zagrebškega Pokojninskega zavoda dogovorili, da bodo dalmatinski zavarovanci prešli izpod ljubljanskega v zagrebški zavod. Ker pa ima

ljubljski zavod 60 milijonov izgub zaradi tega, ker mora danes v polni vrednosti izplačevati pokojnine tudi tistim zavarovancem, ki so še pod Avstrijo v kronah plačevali svoje premije, je bilo urejeno vprašanje na ta način, da bo država pokrila to izgubo, nakar bodo prenesli v Zagreb tudi okrog 90 milijonov premoženja, ki ga imajo dobiti dalmatinski zavarovanci od ljubljanskega Pokojninskega zavoda. Zaenkrat je bilo vse sklenjeno le načelno.

d Enotno mletje moka! Iz Belgrada poročajo, da je pričakovati v najkrajšem času uvedbo enotnega mletja moka, in sicer da se ukine dosedanji način in uvede nov način, ki da bo dal 80% enotne moka. Tudi bodo določene nove cene moka, ki bodo nekoliko višje kot dosedanje. Belo moko bodo pa prevzele državne ustanove po dosedanjih cenah.

d Cesta Slov. Bistrica—Oplotnica. Okrajni cestni odbor Maribor, desni breg, ki je res zelo delaven, je pred nedanim dovršil okrajno cesto Slov. Bistrica—Oplotnica na svojem področju. Cesta, ki je za kraje pod Pohorjem velikega gospodarskega pomena, saj bo mnoge vasi slovenjbistriške, pribovske in oplotniške občine rešila mnogih neprilic, se odcepi od državne ceste Slov. Bistrica—Slov. Konjice pri Jeriču na Spodnji Ložnici ter pelje pod venčelsko šolo na Korplje, Gladomesto, Okoško goro in dalje do meje konjiškega okraja. Dočim je s te strani gotova, pa so dela od Oplotnice proti Slov. Bistrici sorazmerno malo napredovala. To ni pravilno, ker se s tem ovira gospodarski napredek že itak zaostalih krajev, kateri se prav zaradi slabih zvez niso mogli povzpeti višje. Oplotnica in njena okolica nujno potrebuje pot proti vzhodu. Njena lesna trgovina in industrija težita namreč k slovenjbistriški normalnotirni železnici, kjer ne bi

Narod ima siguren občutek za vse ono, kar je zdravilno. Ni le slučajno, da se ravno pri nas popije toliko bele kave. Naše gospodinjje jo vedó mojstrsko pripraviti. Naravno, s »Kolinsko« to vedno dobro uspe.

bilo nikakih stroškov s prekladanjem, čeprav je pot nekoliko daljša. Kakor izvemo, je bil na merodajnih mestih vložen predlog, da isti cestni odbor, ki je zgradil cesto do meje konjiškega okraja, nadaljuje z deli do konca. V koliko je ta predlog že prodrl, nam ni znano, dobro pa bi bilo, če bi.

d Skrajšajte pot od obljub do dejanj. Prometni minister inž. Beslič je govoril te dni na zborovanju v Petrogradu. Rekel je med drugim, da je Vojvodina največja žitnorodna pokrajina v naši državi in da je od nje mnogo odvisno, kako se bodo prehranili pasivni kraji. Letos je naša država pridelala 400.000 vagonov koruze in je ni niti zrna iz-

Zahvalna nedelja naših kmetov

V vseh slovenskih župnih cerkvah se je preteklo nedejjo razlegala zahvalna pesem. Povsod so gospodje duhovniki s prižnice obrazložili ljudem pomen jesenskega kmečkega praznika — zahvalne nedelje. Ta dan kmečki stan na slovesen način izrazi hvaležnost Bogu za sadove zemlje katerih količina in kakovost je vsako leto odvisna predvsem od činiteljev, ki jim ne more gospodovati kmet sam, temveč Bog, gospodar narave.

Praznovanje zahvalne nedelje, ki je starodaven slovenski kmečki praznik, je bilo zadnje čase vse bolj pozabljeno, kakor je bil pozabljen in neupoštevani tudi kmečki stan sam. Kmečko ljudstvo se je pozivu Kmečke zveze rado in z velikim razumevanjem odzvalo. Povsod po župnijah, kjer Kmečka zveza deluje, so bile na zahvalno nedeljo cerkve, spovednice in obhajilne mize številno obiskane od kmečkega ljudstva. Tam pa, kjer so ustanovljeni tudi že odseki Mladinske kmečke zveze, je dobila zahvalna nedelja še bolj slovesen in svojstven zunanji okvir. Članstvo Mladinske kmečke zveze je v sprežodu — s praporom na čelu, kjer ga že imajo, — prikorakalo v cerkev, na rokah in v košaricah noseč razne kmečke poljske pridelke, da jih duhovnik blagoslovi.

Tudi to ima svoj pomen: izraža namreč prošnjo, naj bi Bog blagoslovil, kar smo pri-

delali in željo, da bi mogli v miru uživati o trdom pridelane božje darove. Spričo dogodkov, ki se godijo vsenaokoli naše domovine, je letos bila taka prošnja še prav posebno potrebna.

Razen dopoldanskega cerkvenega praznovanja zahvalne nedelje so delavni odseki Mladinske kmečke zveze priredili marsikje tudi še posebno popoldansko proslavo — kmečko akademijo. Spored teh praznovanj je obsegal predvsem priložnostni nagovor o kmečkem stanu, o kmečkem delu in o pomenu zahvalne nedelje, nadalje nekaj primernih deklamacij, Peveč so zapeli par kmečkih narodnih pesmi, a zaključila je proslavo igrice iz kmečkega življenja.

Pomen takih kmečkih prireditev je v tem, da se kmečki ljudje zberejo, da se zavedo svoje stanovske skupnosti in povezanosti svoje usode ter da se navzamejo ljubezni in veselja do kmečkega življenja in dela. Letošnje prvo splošno slovensko praznovanje zahvalne nedelje je pokazalo, da je bila zamisel Kmečke zveze posrečena.

n Hrustje pri Kranju. Naše prosvetno društvo zaigra v nedeljo, 10. t. m. ob 3 popoldne v svojem domu igro »Najdana hčica« kot začetno predstavitev letošnje sezone. Vabimo vse prijatelje, da pridejo na to igro, s katere ne bodo odšli razočarani!

Naša govornica in naša pesem

Pod tem naslovom prinaša »Koroški Slovenec« v zadnji številki lep članek, kjer med drugim o slovenski govornici in slovenski pesmi tako rekoč kronika: »V vrstcu vsakdanjega življenja pač je malokdaj pozabilimo, kaj nam je naša govornica. Mi se uicer v medsebojnem občevarju podajamo svoje po starih podedovane besede, pri tem pa se ne zavedamo, kako nam je ta govornica prišla v meso in kri. Postala je kri našega narodnega telesa. Naša slovenska govornica nas veže v slovensko narodno družino. Pripomoček nam je, da si medsebojno razodavamo svoje misli...«

Kaj nam je naša govornica, naš domači materin jezik, spoznamo leče v tujini, kjer domače besede ni slišati. Ko človeka obdaja tuje ljudstvo, ko sliši samo tujo govornico, tedaj se v srcu vznemirimo domotožje po domovini, po dragih in po njihovi govornici. Tedaj se človek zave, kako draga in sveta mu je domača beseda. Najlepše pesmi o naši domači besedi in zemlji, so

se porodile v tujem svetu. Pri velikih narodnih zmogeh je vzplamela ravno v tujini čudovita ljubezen do domače govornice in po njej do naroda. Prav tako je, kakor pravi pregovor: Sreče ne poznaš, če si v njej ročič, srečo leče spoznaš, ko jo izgubiš. — Članek nato pripoveduje ganljiv vzgled iz življenja slovenskega vojaka, ki je bil ranjen letos na Slovenskem in ki je ležal v bolnišnici sam s svojimi bolečinami. Tu je v najhujši bolečini slovensko spregovoril in se tolažil, nakar ga je slišal slovenski sanitetec, ga opovoril in tolažil slovensko. In postala sta velika prijatelja.

H koncu naglašajo: »Tem dražji nam torej bodita govornica in pesem doma, kjer je njujina zibelka in njujina domovina. Vedno naj nam bo pred očmi neoporečno dejstvo, da izgubi narod, ki je zapravljal svojo besedo in svoje petje, svojo domovinsko pravico in ga nadomesti drug narod, ki bo svoje svetinje obdajal z večjim spoštovanjem.«

vozila v tujino. Vlada ne bo vpeljala nobenega posebnega režima glede koruze, če bodo pridelovalci pridelek sami prinašali na trg. Če bi pa tega ne storili, bo vlada prisiljena vpeljati posebne ukrepe in urediti tudi vprašanje pšenice na tak način, da bo prehrana vsega prebivalstva zagotovljena. Rekel je tudi, da vlada ne bo pustila stradati sedem milijonov prebivalcev iz pasivnih krajev zaradi verižništva nekaterih žitnih trgovcev. Dalje je rekel minister Beslić, da je vlada sestavila velik načrt za izvedbo javnih del in da bo po tem načrtu dobila Vojvodina okrog 400 km novih modernih cest.

d Brivci v Ljubljani in na deželi so določili te dni sledeče cene: Moška stroka: britje s kolinsko 5 din (za deželo 4); britje s kolinsko in česanjem 6 din, striženje s strojem o din (za deželo); striženje na frizuro 8 din (6), otroci in dijaki plačajo med tednom za striženje 6 (5), dočim morajo ob sobotah in nedeljah plačati polno ceno. Vse ostale postavke so pa ostale neizpremenjene, kot so bile z cenikom iz leta 1935 določene. Pri abonmaju je dovoljen 10 odst. popust ter je isti plačljiv v naprej. Cene za damsko potrebo: striženje las 7 (6), striženje dolgih las 10 (8), železna ondulacija 10 (10), železna ondulacija dolgih las 12 (10), navijanje las brez odulacije 6 (6), česanje brez ondulacije 3 (2), vodna ondulacija 10 (10), navijanje las (15), vodna ondulacija z umivanjem 30 (25), umivanje las 10 (10), umivanje dolgih las 15 trajna ondulacija 90 (80), barvanje obrvi in trepalnic 30, manikiranje 10 (10), manikiranje z lakom 12 (12), beljenje las na novo 50 (45), beljenje narastka 30 (25), masaža obraza 20 (15), abonma za 10-kratno česanje 20 dinarjev.

d 749 odvetnikov je na vsem ozemlju Hrvaške banovine.

d Zveza poljedelskih delavcev za sezonske delavce v Nemčiji. Vsi sezonski in stalni poljedelski delavci, ki so letos na sezonskem delu v Nemčiji, imajo pravico poslati domov mesečno 60 RM. Ker pa nekateri delavci zaslužijo tudi več in odvišni zaslužek ne morejo koristno uporabiti, je Zveza poljedelskih delavcev posredovala, da se sezonskim delavcem, ki se bodo v jeseni vračali, spet dovoli carine prost uvoz raznega blaga,

kakor je bilo lansko leto. Tako bi odvišni kivavo zasluženi denar naši sezonski delavci le spravili domov, če se jim ne dovoli pošiljati večji znesek.

d Urad za nadzorstvo nad cenami je znova prijavil šest velemlinarjev iz donavske banovine, ker niso pravilno mletli moko in so si s svojim načinom mletja naredili precejšnje dobičke. Urad jih je vse izročil sodišču in bodo velemlinarji za svoje ravnanje sojeni. V prvi partiji je urad za nadzorstvo nad cenami obtožil okrog 10 mlinarjev.

d Še eder. V Skoplju je sodišče obsodilo na štiri mesece zopora in 40.000 dinarjev Jenarne kazni trgovca z bombažem Vasilija Mitovića zaradi skrivanja bombaža in bombažnega prediva. Mož je imel v zalogi okrog 3000 kg tega blaga, pa ga ni hotel dati v promet, ker je čakal na višje cene. Sedaj bo moral odsedeti kazen in bo tudi ob zalogo, ki so jo zaplenili v korist sklada za revne prebivalce.

d Ni in ni reda. Kmetijska zbornica je prejela pritožbe, da breztrošarinski sladkor za slajenje vinskega mošta še ni prišel, čeprav so bila od finančnega ministristva izdana dovoljenja. K temu se pripominja sledeče: Kmetijska zbornica je že 30. avgusta 1940 posredovala pri finančnem ministristvu, da se izda čimprej uredba o oddaji trošarine prot tega sladkorja in je to prošnjo ponovila dne 10. septembra. Uredba je izšla 5. oktobra 1940 in je bila objavljena v časopisih. Tudi sedaj, ko je zvedela, da sladkor ni prišel, je brzojavno posredovala pri kmetijskem in finančnem ministristvu, da se sladkor takoj odpremi. Nato je dobila brzojavni odgovor od kmetijskega ministristva, da je dan nalog

centrali za sladkor, da se sladkor takoj odpošlje. Kakor je bilo sporočeno, sladkor menda že prihaja.

d Kje se pa drugi? Socialno ministristvo je dovolilo, da se izplača nameščencem Sazorja nabavni prispevek, ki znaša za uradnike s plačo do 3000 din — polno mesečno plačo.

d Nad divje svinje pejdeja. Dne 10. novembra, v primeru slabega vremena pa 17. novembra, bo uradni pogon na divje svinje v lovišču občine Kozje in Pilištanj s sestankom lovcev ob 7 v Lesičnem pri Pilištanju. Lovci so vabljeni, da se kova udeleže.

IZ DOMACE POLITIKE

p Bi moralo veljati tudi za Slovenijo. Poslanec HSS dr. Tomažič je imel na sestanku v Zagrebu govor, v katerem je zahteval, da se banovinski uradniki, ki delajo sabotažo ali ki nastopajo proti politiki, katero vodita v imenu naroda ban in banska oblast, ne odpuste le iz službe, temveč tudi pošljejo na prisilno delo. To naj velja za vse in tudi za najvišje uradnike.

p Pravilno. Akademskim ustanovam HSS v Zagrebu je dr. Maček doodelil bivšega poslanca dr. Jankovića, da bo stalno vzdrževal stik med dijaki in hrvaškimi političnim vodstvom.

p Kritični dnevi. Pod tem naslovom prinaša belgrajski list »Deio«, ki je glasilo ministra dr. Lazarja Markovića, uvodni članek, kjer govori o sedanjem zunanjem položaju v Evropi, nakar pravi: »Za našo državo in za ves Balkan nastajajo mučni dnevi. V takih okoliščinah je najvažnejše za našo državo in za naš narod, ohraniti bladnokrvnost, da se morejo vsa dejstva in vsi dogodki mirno in trezno presoditi in potem določiti stališče naše države v varovanju naše neodvisnosti največja zbranost in največja skrbnost v razglabljanju skupnega položaja v Evropi in našega še prav posebej, kakor tudi vseh življenjskih interesov našega naroda in naše države. Treba nam je polno modrosti in polno bistrosti, ki pa jih ima združeni narod Srbov, Hrvatov in Slovencev dovolj. Zato imamo prav, če verujemo, da bo Jugoslavija, ki je v zunanji politiki tudi doslej bila pod modrim vodstvom, tudi na za naprej znala najti pravo pot v teh kritičnih dneh.«

Novi grobovi

m Umrli so: Pri Sv. Petru v Šumi v Istri župnik v p. g. Liberal Slokovič, v Zagorju ob Savi Amalija Lifišnik roj. Kure, pri Sv. Trojici nad Cerknico Matevž Seljak iz Lovranovega, v Belgradu bivši guverner kralja Petra II. Jeremija Živanovič, v Šošanju vdova po višjem oficijalu in posestnica Mimi Fras, na Brezjah fr. Ernest Gorkič, v Zabreznici 89 letna Katarina Zupan, v Domžlah Josip Oberwalder, v Celju Marija Podjavoršek, v Savljah kovaški mojster Franc Kunaver, v Mariboru posestnik Franc Babič, v Pljuju učitelj v p. Serona Vinko. — V Ljubljani so odšli v večnost: paznik prisilne delavnice v p. Kovačič Martin, vdova po polic. stražniku Kurent Marija, žena železničarja v p. Gorišek Terezija, Sabina Suša roj. Seljak, ravnatelj zavarovalnice »Savac dr. Janko Röger. — Naj počivajo v miru!

RAZGLLED PO SVETU

Anglija je zadovoljna

Angleško letalsko ministrstvo uradno sporoča: Nemške letalske sile so v 12 tednih, odkar traja njihova ofenziva na Anglijo, izgubile za vsako sestreljeno angleško letalo tri svoja letala, za vsakega ubitega angleškega pilota 14 svojih pilotov. Od dne 8. avgusta dalje, ko se je začela letalska bitka proti Angliji, so Nemci izgubili 2433 letal, bombnih in lovskih, medtem ko znaša število izgubljenih pilotov in letalskih strelcev najmanj 6000. Angleške izgube znašajo 353 letalcev. Najhujši je bil boj dne 15. avgusta, ko je prišlo nad Anglijo 1000 nemških bombnikov in lovcev. Takrat so angleški lovci in protiletalsko topništvo sestrelili 234 bombnikov in 162 lovskih letal.

Od takrat naprej so tako imenovani »Junkerjevi« stirmoglavci popolnoma izginili z angleškega neba. Samo v drugem tednu v septem-

bru se jih je nekaj pojavilo in sta bila sestreljena dva. Potem spet nič več do petkovega napada na angleški konvoj trgovskih ladij. Tudi novega »Junkerja 88« ni na spregled. Nemci se poslužujejo za napade na Anglijo sedaj silno visoko letečih »Messerschmittov«, ki so lovška letala, ki pa nosijo s seboj nekaj manjših bomb. Bombniki čez dan ne prihajajo več nad Anglijo, ponoči pa je vsak božabnik obdan od štirih lovcev. Nemške izgube so bile v zadnjem času manjše, toda kljub temu so angleški lovci sestrelili dne 7. oktobra še 27 takšnih lovcev-bombnikov, zadnji torek pa 33. Čez dan se je kljub velikanski višini, v kateri letijo, in kljub oblačnosti neba le nekaterim redkim letalom posrečilo priti do Londona. Anglija je z bitko za London in Anglijo zadovoljna.

GRŠKA

s Opomin grške vlade italijaškemu poveljstvu. Predsednik grške vlade Metaxas je sporočil italijaškemu vrhovnemu poveljstvu, da so Atene razglašene za odprto mesto in naj italijanska vojska to upošteva. To sporočilo je bilo poslano zaradi tega, ker so Italijani prva dva dni spopada hudo bombardirali atenska predmestja. Grški listi pišejo v zvezi s tem, da je grška prestolnica ravno tako zgodovinski spomenik za ves svet, kakor je Rim. Če se bodo napadi na ta zgodovinski spomenik nadaljevali, grozi grški tisk, da bo Rim v kratkem deležen brezobzirnega bombardiranja.

ANGLIJA

s Angleško poročilo o mirovnih pogojih med Francijo in Nemčijo se glasi: 1. Francija odstopi Alzacijo in Lotaringijo Nemčiji. 2. Pomorska in letalska oporišča v zasedenem delu Francije ostanemo na razpolago velesilam osišča dokler traja sedanja vojna z Anglijo. 3. Francija stavi svoje vojne brodogradne na razpolago velesilam osišča. 4. Francija odstopi Indokino Japonski. 5. Severni del Maroka odstopi Francija Španiji. 6. Francija odstopi Italiji večji del Tunizije, košček Alžerije in del francoske obmorske alpske pokrajine (Alpes Maritimes). 7. Francoske kolonije pridejo pod skupno francosko-nemško-italijansko upravo do konca sedanje vojne.

AMERIKA

s To in ono. V Clevelandu je umrl Franc Volk iz Zabičja, Julija Povše roj. Peterlin iz Doba pri Velikih Laščah in Marija Leben iz Hrušice pri Ljubljani. — V Pueblo Colo se je smrtno ponesrečil rojak Jože Dejak. — V Ely Minn. so pokopali Franciško Koščak iz Trške gore. — V Davisu je odšel v večnost Andrej Arhar iz Cerkaice pri Rakeku. — V nekem delu zgradbe v Vašingtonu, v kateri je vojno ministrstvo, je iz dozda neznan razlogov izbruhnil požar, katerega so mogli pogasiti čez eno uro. V tistem delu

zgradbe, ki je zgorel, so bila po policijskih poročilih šifrirana poročila vojnega ministrstva. Vendar pa šifer tam niso hranili. Eden od čuvajev zgradbe je izjavil, da je bil ta del zgradbe najvažnejši v vojnem ministrstvu.

TURČIJA

s »Znali bomo storiti svojo dolžnost.« Ob priliki 17-letnice ustanovitve turške republike je imel ministrski predsednik Refik Sajdam govor, v katerem je dejal, da se v imenu Turčije klanja spominu ustanovitelja Turčije Kemala Atatürka, ki da je na ta slovesni dan v duhu prisoten med turškimi narodom. Nato je nadaljeval: »Vsako leto rastemo in postajamo močnejši. Življenje nikdar ni bilo brez nevarnosti. Življenje turškega naroda je vedno bilo obdano od njih. Toda v vsaki nevarnosti, pa naj je bila še tolikšna, je turški narod našel pravo orožje za obrambo svoje svobode in svoje varnosti in strnjivosti in edinosti, v globoki ljubezni do narodne časti ter v mirnem in dostojanstvenem obnašanju. S tem orožjem Turčija sme mirno gledati v bodočnost. Turški narod je tudi vedno zaupal v svojo moč in nikdar ni omahoval, kadar je bilo treba braniti svojo neodvisnost. Naš duh požrtvovalnosti in naše zaupanje v oboroženo silo našega naroda je večje danes kot je bilo kdaj prej. Svet okrog nas se zviija v neredu, toda naš položaj je dober. Znali bomo storiti svojo dolžnost, če bi nastopili časi, da bi bila v nevarnosti naša svoboda. Takrat bo zavladal med nami duh našega velikega Atatürka.

DROBNE

Po vsem katoliškem svetu bodo 24. novembra molitve za rešitev sveta iz sedanje stiske, je odredil sv. oče.

Madžarski tisk navdušeno pozdravlja italijanski vdor v Grčijo.

Nemška letala so potopila 43.000 tonski angleški parnik »Empress of Britain«.

Grčija lahko dobi v Rusiji 100 tisoč ton žita po ceni 57 dolarjev za tono.

Vsakdo ve
da je

ASPIRIN

sredstvo proti hripi in prehladu. Pri kupovanju treba paziti, da je vsak zavitek in vsaka posamezna tableta obeležena z »Bayer“-jevim križem. Nikoli ne pozabite, da Aspirina brez »Bayer“-jevega križa ni!

Družba B. Bayer & Co., 1939 od 22. marca 1940.

26.000 letal je Anglija doslej naročila v Združenih državah.

Če bo Roosevelt tretjič izvoljen za predsednika bo Amerika v marcu 1941 že v vojni, je izjavil Rooseveltov tekmeec Wilkie.

Bolgarija je ustavila ves železniški promet s Turčijo, ker poteka progla pri Svilengradu čez grško ozemlje.

Svobodno razpolaga z grškim brodogradjenjem v angleških vodah grški poslanik v Londonu.

Francoski zunanji minister Baudouin je odstopil, ker ne soglaša z načrtom sklenitve miru z Nemčijo, po zamisli Lavalovi.

Francoska vlada v Vichyju je začela preganjati francoske komuniste, ker so sodelovanje s »puntarjem« generalom De Gaulleom.

Kanadska vlada je uradno izjavila, da priznava češko vlado v Londonu.

K obletnici turške republike je čestital kancler Hitler državnemu predsedniku Turčije.

Italijanski nastop v Grčiji je samo del skupnega nemško-italijanskega nastopa proti Angliji, trdijo v nemškem zunanjem ministrstvu.

Oddelek angleških bombnikov je ono noč uspešno bombardiral Škodove tovarne v Plznu. (Razdalja od Anglije 1300 km).

Močno je začel bruhati od one sobote naš nedeljo italijanski ogrjenik Vezuv.

Nemčija ni mislila, da se bo Grčija z orožjem uprla italijanskim zahtevam, pišejo nemški listi.

Z vojno med Grčijo in Italijo je Anglija dobila za svojo uporabo spet milijon ton trgovskega brodograja.

Po bliskoviti vojni mora priti do bližnjega miru, niše glasilo nemškega maršala Göringa.

Ljubljanska glasbenica je obhajala 40 letni jubilej svojega obseja. Slika nam kaže ob-
edilnih osebnosti, ki postojajo, kako stenei ob zaključku peva delajo križ in izgovarja: V
imenu Očeta in Sinza in sv. Duha. Amen.

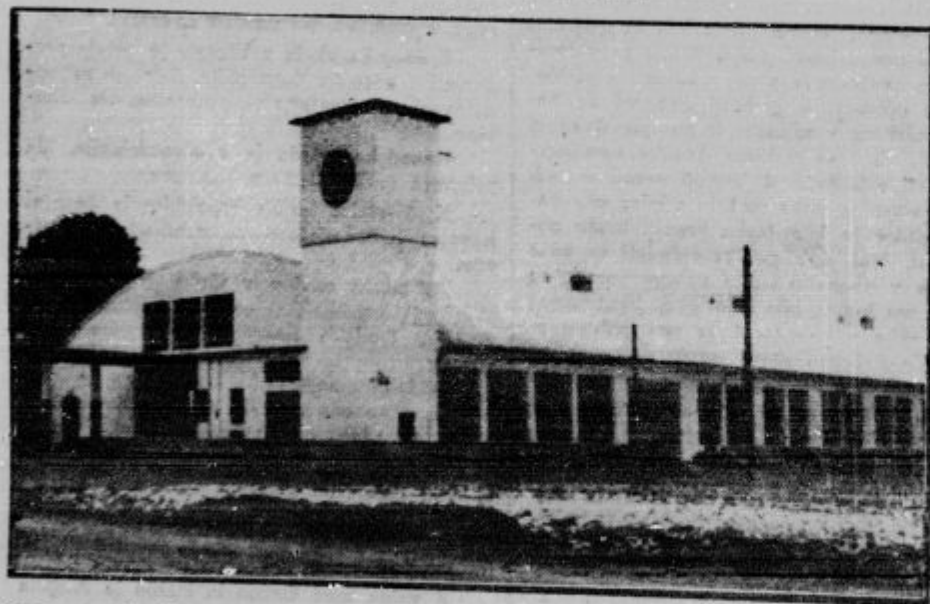
Semeniški podvodja p. Karel Grass je poln
zdravja in moči obhajal šestdesetletnico svojega
plodovitega življenja. Naj bi gospod podvodja
praznoval še velika jubileje!

Otroci v slovenjehistriški sirotišnici.

Vojaki na fronti komaj čakajo na časopise.
Slika nam kaže prizor, ko skladajo pošiljko časopisov, ki je pravkar dospela na bojno polje.

Novo garaže Mestnega avtobusnega podjetja so v Mariboru slovesno odprli in blagoslovili.

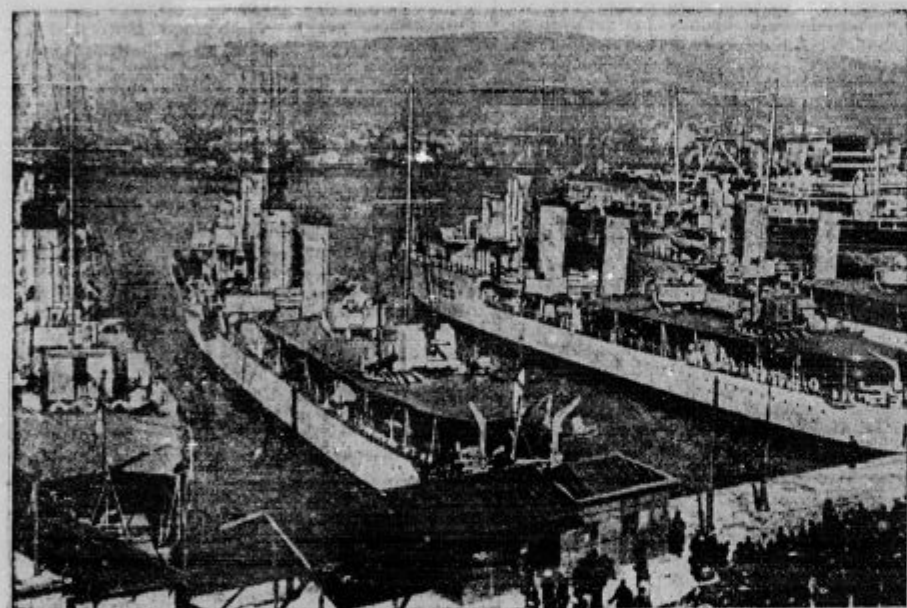

Človek z jeklenimi pljuči. Amerikanec Fred
Snite se je sedaj toliko pozdravil, da mu za-
dostuje, da uporablja manjši dihalni aparat,
dočim je prej polna 4 leta moral ležati v ve-
likih jeklenih pljuči. Lansko leto so ga pri-
peljali tudi na božjo pot v Lurd, kamor se je
kot izredno pobožen mož namenil iti prosit
za zdravje. Nedavno se je celo poročil. Na
sliki ga vidimo skupaj s svojo ženo na stano-
vanju v bližini Chicaga.

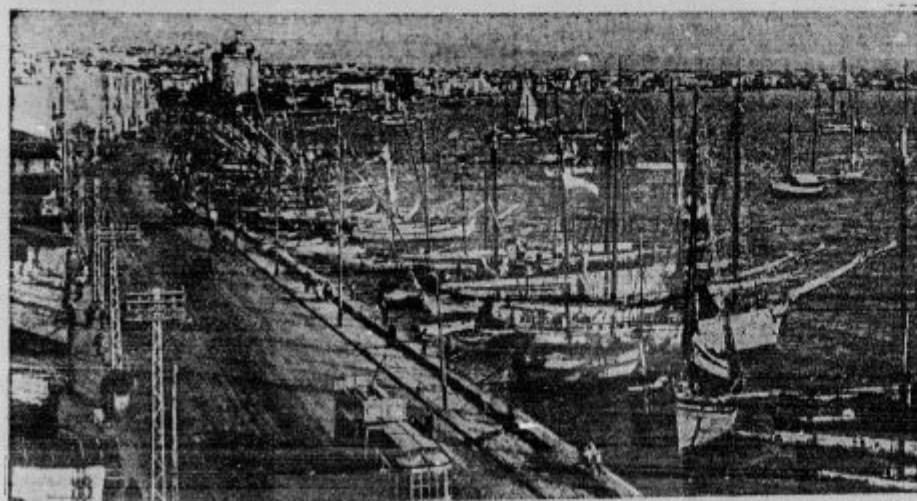
Rupujte pri tvrdkah, ki oglašajo v »Domoljubu«!

Pogled na grško glavno mesto Atene z znamenito Akropolo v ozadju. Mesto ima danes s predmestji nad 1 milijon ljudi.

Pirej, največje grško pristanišče, ki je prav za prav predmestje glavnega grškega mesta Aten. Pirej ima 350.000 prebivalcev.

Znamenito mesto Solun, drugo največje grško pristanišče v severni Grčiji. Solun je važen zaradi svoje lege, kjer je naravno izhodišče vsega Balkana na Egejsko morje. Jugoslavija ima v Solunu svobodno loko. Solun ima 245.000 prebivalcev, po večini Grkov. Mesto je ustanovila sestra Aleksandra Velikega, Tesalonika, žena makedonskega kralja Kasandra. — Na sliki je prikazan del pristanišča.

Metaxas, grški ministrski predsednik, ki nosi v sedanji vojni velike skrbi in odgovornost za svoj narod.

Na pobudo italijanskega ministra za narodno kulturo so na stebri na Piazza Colonna nalepili zemljevid Afrike, kjer se Rimljani vsak čas lahko prepričajo, kam trenutno stoje italijanske čete na afriških bojiščih.

Ko so bolgarski vojaki zasedali Dobružo, je prišlo do ginljivih srečanj. Slika nam kaže prizor, ko sta se srečala brat in sestra, ki sta živela eden v Bolgariji, drugi pa v Romuniji.

Ljubljanska gluhošolnica je obhajala 40 letni jubilej svojega obstoja. Slika nam kaže oblik odličnih osebnosti, ki poslušajo, kako učenci ob zaključku ponka delajo križ in izgovarjajo: V imenu Očeta in Sina in sv. Duha, Amen.

Otroci v slovenjebistriški sirotišnici.

Novo garaže Mestnega avtobusnega podjetja so v Mariboru slovesno odprli in blagoslovili.

Rupujte pri tvrdkah, ki oglašajo v „Domoljubu“!

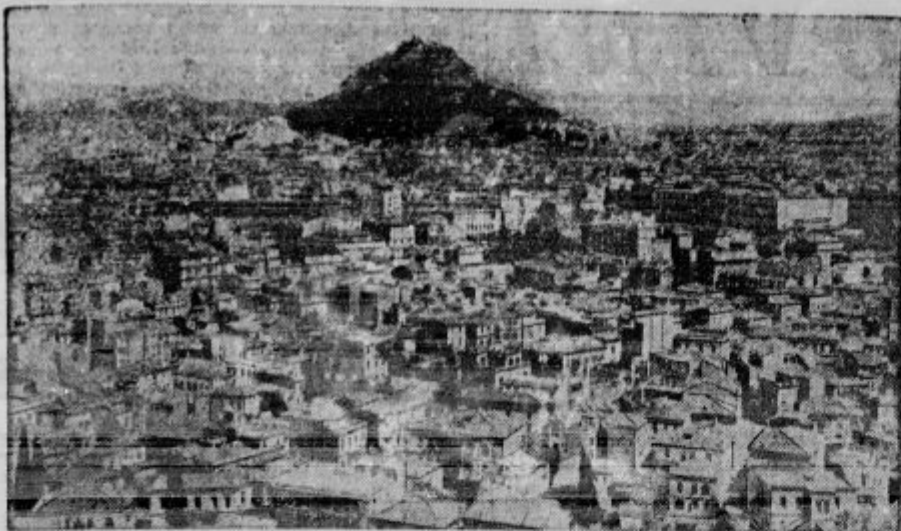
Semeniški podvodja g. Karel Gross je poln zdravja in moči obhajal šestdesetletnico svojega plodonosnega življenja. Naj bi gospod podvodja praznoval že veliko jubilejev!

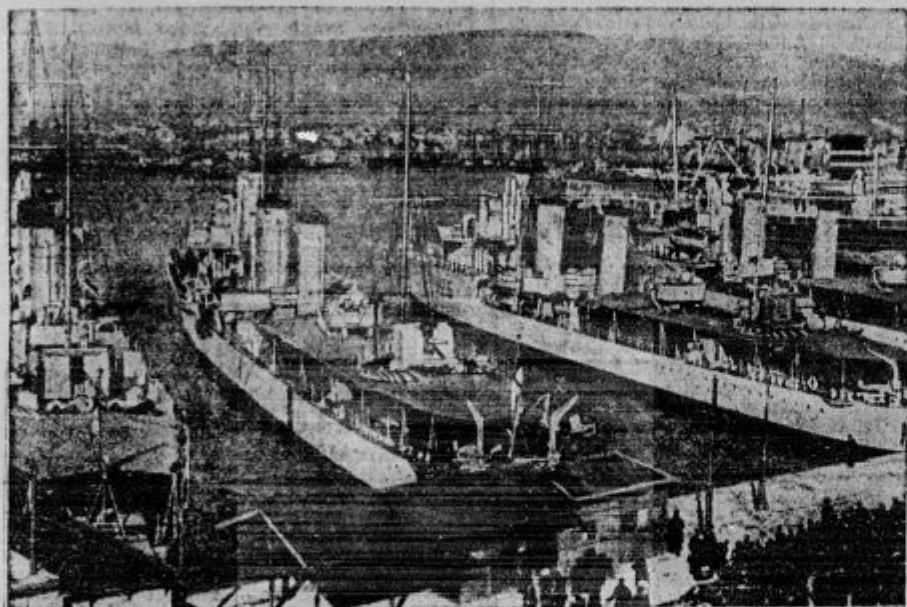
Vojaki na fronti komaj čakajo na časopise. Slika nam kaže prizor, ko skladajo pošiljko časopisov, ki je pravkar dospela na bojno polje.

Človek z jeklenimi pljuči. Amerikanec Fred Snite se je sedaj toliko pozdravil, da mu zadostuje, da uporablja manjši dihalni aparat, dočim je prej polna 4 leta moral ležati v velikih jeklenih pljučih. Lansko leto so ga pripeljali tudi na božjo pot v Lurd, kamor se je kot izredno pobožen mož namenil iti prosit za zdravje. Nedavno se je celo poročil. Na sliki ga vidimo skupaj s svojo ženo na stanovanju v bližini Chicaga.

Pogled na grško glavno mesto Atene s znamenito Akropolo v ozadju. Mesto ima danes s predmestji nad 1 milijon ljudi.

Pirej, največje grško pristanišče, ki je prav za prav predmestje glavnega grškega mesta Aten. Pirej ima 350.000 prebivalcev.

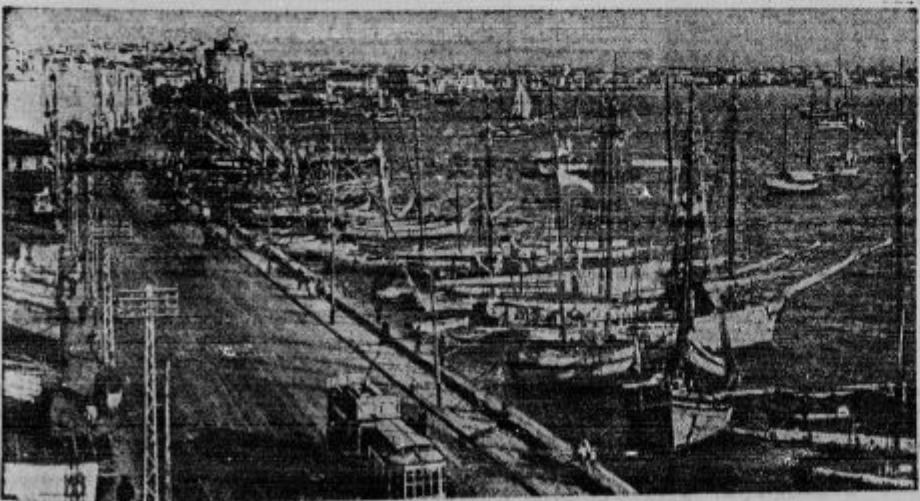
Metaxas, grški ministrski predsednik, ki nosi v sedanji vojni veliko skrb in odgovornost za svoj narod.

Na pobudo italijanskega ministra za narodno kulturo so na stebri na Piazza Colonna nalepili zemljevid Afrike, kjer se Rimljani vsak čas lahko prepričajo, kje trenutno stoje italijanske čete na afriških bojiščih.

Ko so bolgarski vojaki zasedali Dobružo, je prišlo do ginljivih srečanj. Slika nam kaže prizor, ko sta se srečala brat in sestra, ki sta živela eden v Bolgariji, drugi pa v Romuniji.

Znamenito mesto Solun, drugo največje grško pristanišče v severni Grčiji. Solun je važen zaradi svoje lege, kjer je naravno izhodišče vsega Balkana na Egejsko morje. Jugoslavija ima v Solunu svobodno luko. Solun ima 245.000 prebivalcev, po večini Grkov. Mesto je ustanovila sestra Aleksandra Velikega, Tesalonika, žena makedonskega kralja Kasandra. — Na sliki je prikazan del pristanišča.

PODOMOVINI

Po štiridesetih letih pričakovanja

(Suha krajina.)

Suha krajina nima nobene tekoče vode. Tudi število kapič je tam primeroma majhno. Nikjer v Sloveniji prebivalstvo ob suhah ne trpi tako hudo, kakor prebivalci Suhe krajine. Ob suši morajo vodo donalati iz doline Krke, včasih tri do štiri ure daleč. Ni tudoo tvari, da Suha krajina kaj zade obiskujejo naslednje bolezni gruč in tifusa.

Krajničani so že 40 let prosili za zgraditev vodovoda. Zdaj gre nemala zadržaja banški upravi in njenemu gospodu banu dr. Natlačen, ki ni odnehal, dokler ni zagotovil najpotrebnejših denarnih sredstev za zgraditev suhokrajinskega vodovoda.

NEKAJ O NAČRTU

Ze pred leti je Higijenski zavod izdelal načrt za vodovod, s katerim naj bi se oskrbovala Suha krajina s pitno vodo. Ta načrt določa dva vodovoda: gravitacijski vodovod za Velike Lašče, Dobropolje in Struge in vodovod z zajetjem izvira Globočca pri Zagradcu za pravo suhokrajinsko planoto. Najprej je prišla na vrsto graditev vodovoda v Globočcu, od koder je treba črpali vodo na planoto Suhe krajine. Po načrtu naj bi ta vodovod na planoti oskrboval z vodo 26 vasi s 3700 prebivalci. Prav tako bi se iz izvira Globočca napajalo še posebno vodovodno omrežje od Zagradca do Dvora in Zušemberk. Tu bi dobilo vodo 17 vasi in okrog 3000 prebivalcev. V kraškem studencu Globočec zajeto vodo bi bilo treba sevda črpati okrog 200 m risoko na planoto. Za višje kraje na planoti pa bo zgrajena še posebna črpalna postaja, ki bo dvigala pri vasi Višnje vodo v drug, še višji rezervoar. Iz tega rezervoarja bodo oskrbovane še višje ležeče vasi na planoti. Proračun za to ogromno gradbeno delo, ki naj bi po dograditvi imelo skupaj 12 rezervoarje, 8 raztežilnikov in okrog 55 km cevnih vodov, je znašal leta 1938 nad 15 in pol milijona din.

Velik del te vsote je zahtevala sereda velika vodovodna naprava pri Globočcu. Tu je bilo treba najprej zajeti kraški izvir, ki ima po dosedanjih meritvah najmanj 70 litrov na sekundo, največ pa 20.000 litrov na sekundo. Zajetje takega kraškega izvira pa je vedno negotova zadeva. Za tem je bilo treba urediti vse potrebno za filčenje vode, nato zgraditi ogromen rezervoar za čisto vodo, ki drži tričetrt milijona litrov, končno pa še strojnico, v kateri izenejo elektromotorji vodne črpalke, ki potiskajo vodo nad 200 metrov visoko. Položiti je bilo treba velike jeklene cevi do 220 metrov višje ležečega rezervoarja na Sraženem vrhu. Zgraditi so morali prav tam zopet ogromen rezervoar, ki drži nad pol milijona litrov, in od tod napeljati cevi, po katerih naj bi tekla voda do vasi na planoti.

V marcu 1938 je ban dr. Natlačen zasadil prvo lopato ob izviku Globočec v znamenje, da se naj vodovod začne graditi. V januarju 1939 je gradbeno podjetje »Tehnac iz Ljubljane prevzelo prva gradbena dela. Dne 27. oktobra 1940 so vodovodno progno do Ambrusa odprli. Sedaj opravljena dela obsegajo prvi del velikega načrta. Vendar je največja nesreča za Suho krajino že odpravljena. Če bo slučajno nastala suša, bodo vodo razvažali po visoki planoti od Ambrusa in drugih vasi, ki so že dobile vodo.

Po svojem nad vse socialnem namenu in narodnozdravstvenem pomenu je vodovod v Globočcu podjetje, ki ga vsa Suha krajina z velikansko radostjo pozdravlja ter se obenem z globoko hvaležnostjo spominja dobrotnikov, ki so ji pripomogli do njega.

Iz raznih krajev

Št. Vid pri Stični. Zapadli sneg je sicer skopnel, a smo pa zato zelo oblagodarjeni z velikimi množinami vode, posebno po nižje ležečih krajih, kjer so poplavljeni posevki in pozni jesenski pridejki. Zahvalno nedeljo smo slovesno obhajali. Mladinska Kmečka zveza je po svojih zastopnicah poklonila v izraz hvaležnosti na oltar nekaj poljskih pridejkov. Po končani cerkveni slovesnosti smo imeli še proslavo v Domu, kjer je imel šolski upravitelj lep, vzpodbuden govor. Pozival je

mladino, da vstopi v vrste KZ, prav tako pa tudi gospodarje, da bomo vsi kmeti združeni v svoji stanovski organizaciji. V nedeljo, dne 10. novembra bo pričelo Prosvetno društvo s svojim delom. Člani bodo zaigrali igro »Detektiv Meglac. Vjudno vabljeno.

Šmartno pri Litiji. Tukajšnje krajevno društvo Rdečeva križa je zelo delavno. Sedaj se pod njegovim okriljem vrši v naši šoli zdravstveni tečaj za žene in dekleta. Predavatelj zdravnik dr. Vladimir Orel iz Litije prodava in poučuje naše žene in dekleta o prvi pomoči v nezgodah. Rdeči križ skrbi tudi za revne otroke na naši šoli. — Kakor lanske leto, je tudi leto tukajšnja Kmečka zveza lepo praznovala svoj praznik na zahvalno nedeljo. Članstvo je v sprevidu prišlo k sv. maši in se udeležilo sv. zakramentov. Tudi letos so pri darovanju prinesli poljske pridejke v dar in zahvalo za letošnjo letino. Ta lepa navada naj se ohrani in še razširi. — In še to: Naročite z obratno pošto »Stovenčev koledarč!

Leskovec pri Krškem. Izredno poštovovalna so je izkazala naša občina, ko je našla tovarni avlo in ga poslala na Hrvatsko po sladkor za slajenje mošta. Poskus se je posrečil, dasi so mnogi dvomili, ker so velike sitnosti pri prevozu iz Hrvaške v Slovenijo. Ta korak pa je bil tudi potreben, ker je letos vinski pridelek precej kisel. Občani smo g. županu in občinskemu tajniku za to delo, ki ga sicer nista bila dolžna storiti, iz sra hvaležni. — Zaradi slabega vremena ljudje niso mogli letos grobov svojih rajnih tako okrasiti kakor imajo lepo navado, vendar so se potrudili in božjo njivo olepšali, kolikor so pač mogli. Toliko lepše pa je bilo v cerkvi, ki je bila polna kakor že dolgo ne. Zanimivost v Leskovcu je slovesnost za v svetovni vojni padle junake. Pred spomenikom pred cerkvo se zberejo farani, dva fanta deklamirata v spomin padlim faranom, pojejo »Reši me«, pevci zapojejo in za rajne molijo pred spomenikom, ki je ves v rožah, venci, cvetju in ločkah. Na vernih duš dan je tudi peta sv. maša za rajne vojake-farane. — Zadnjikrat so se udeležili kot farani cerkvenih slovesnosti za rajne prebivalci iz vasi Malo Mraševo in Brod. Ti dve vasi prideta po škofjski določbi te dni pod svetokriško farno, kjer imajo veliko bliže v cerkev kot pa v oddaljeni Leskovcu. — V petek je bil pokopani otročiček leskovskega učitelja g. Petra Lipoviča, na vernih duš dan pa je po cerkvenih opravilih na pokopališču zemlja zakrila pridno Zofko Zorič iz Venič. — Prosvetno delo se je pomlajeno začelo. Sestanki Fantovskega odseka bodo vsak

Limbarški:

OČIM

Povest iz domačega življenja.

»Zdaj gremo, oj zdaj gremo...« Zvijahnik se je delal, kot bi hotel res oditi. V resnici pa je zavil v gostilno. Pri Andreju sta se našla s Kuštrinom, vaškim postopačem. »Kateri ptiči skupaj letajo,« pravi pregovor. Polde je imel denar, pridobljen z jezikom. Njegov pajdaš pa je bil suh in ježen.

Pila sta in razlivala vino, da je teklo od mize. »Denarja kot črepinaj! Ne more zmanjkati!« sta kričala. Pil je vsak, kdor je prišel v gostilno.

Orešci so se spraševali, odkod je Breznikova darežljivost. Uganili so, da se boji capina, ker ga je spravil ob domačijo. Zdaj pa poprtavlja, da bi ga pomiril in odvrnil pretečo nevarnost. Kaj drugega mu res ne kaže; s človekom, ki nima vesti, ni varno živeti v sovražstvu. Vendar pa je škoda dati zapravljevico toliko denarja!

Breznik je bil prevaran. Skrivaj si je pulil lase, vedoč, da bo capin skoro razmetal denar in prišel na novo nagrado. Seveda se mu bo postavil po robu; toda v ekstremnem primeru bo treba seči v žep, ali pasti v sramoto. Odloditev bo huda; ko se je spomnil, kaj ga še čaka, ga je zabolelo. Casti in denarja — oboje bo škoda žrtvovati.

Z denarjem, kar mu ga je še ostalo, se je Polde res nekam izgubil. Minilo je leto, ne da ga je kdo videl. »Morda se je oprijel kake službe,« je bila zadovoljna vsa vas, najbolj pa Breznik. »Ali pa je kje poginil,« so menili, ker se tudi drugo leto ni bil oglasil. »Škoda ga ni, nam vsaj ne bo delal sramote.«

Tudi stari Brajdež se je nehal prikazovati.

79

VII.

Za toplim poletjem je nastopila hladna jesen. V Orešju so sejali in spravljali obilne pridejke. Breznik je napeljal velik kup koruze pod kozolec, kjer jo je ličkal pozno vsak večer, ko so drugi že spali. Ličkanje je bilo možu prijetno jesensko delo.

Pa še drugi nagibi so ga vabilj v okrilje nočne tišine. Njegove misli, ki so romale od dogodka do dogodka, so zahtevale mira. Vse laže se je zagolobil v premišljevanju tedaj, kadar ga ni nihče motil. V spominu mu je oživel Marica, s katero se je v duhu pogovarjal. Ako še živi, je zdaj že velika. Kje je našla svojo novo domačijo? Zelel ji je srečo in zavračal vse, kar bi ji utegnilo škodovati.

Ko se je pogovarjal z deklico, sta mu ostala v srcu samo še strah in kazen. Nekaj ga je strašilo s posledicami, ki bodo skoro nastopile. »Poprej mi pa nisi povedal,« se je jezil na hudobca. »Takrat si mi kazal dejanje v drugačni luči. Samo denar in veljava,« si mi trobil na ušesa. Vse drugo si zamolčal.

»In Polde?« — Spomnil se je človeka, ki mu je najbolj nevaran. Ako je živ, se bo še oglašil. Zelel mu je smrti, da bi bil čist pred svetom. Še bi žrtvoval kak tisočak za tako poročilo.

Tedaj se mu je zazdelo, da čuje stopinje. Kakor bi bila ob kamnu spodrnila človeška noga. Prenehal je z delom in poslušal. Za stebrom se je premaknila sumljiva senca.

»Kdo je?« se je zvravnal na nizkem stolcu. »Vidite še dobro in slišite tudi,« mu je odvrnil glas iz teme.

»Poldete — Breznik se je stresel, mrzel znoj mu je orosil čelo. Capin je stal pred njim kot pošast iz pekla.

»Spet sem tukaj,« ga je nagovoril z vražjim nasmehom. »Pravkar sem jo primahal.«

»Rekel si, da te ne bo več...« ga je spomnil dogovora.

»Nisem mislil, da bom prišel. Imel sem službo, kakršno bi ne bil dal za vse Orešje. Ob kruh me je spravila bolezen. V bolnišnici so me sicer pozdravili, nisem pa še za naporno delo. Slab sem, da komaj stojim,« je lagal in se zavalil v mehko perje.

Breznik je lezel v tla in si gladil oznojevo čelo. »Spet ga imam na rami; bolnega se dela, da me bo laže mrcvaril,« — Rekel pa ni besede.

»Ali sva sama?« mu je pošepnil vsiljivec. »Ne vem.« — Odgovor je bil hladen. »Zate tudi nisem vedel...«

»Pa me vidite, da sem tukaj?« Breznika je razdražilo. »Zavezal si se in podpisal... Ako bi držal na čast, bi se ne prikazal...«

»Koliko mi daste, da izginem? Noč me je čala noč me bo vzela...«

»Vrg naj te vzame!« — Jeza, ki mu je razganjala prsi, je iskala duška. Toda strah ji je zapiral izhod — bal se je potepina. Ako se mu zameri, ga bo onesrečil.

»Kar sem namenil, sem ti dal,« je rekel prav tiho in počasi. »Od mene ne dobiš več niti beliča.«

»Oho, gospod Breznik!« — Zasadil je roki v bok in stopil predenj. »Je li to vaša poslednja beseda?«

»Kar sem rekel, sem rekel,« je ostal pri svojem sklepu ter se zamislil v delo.

Polde je udaril na drugo struno. »Kako je bilo že takrat, ko je izgnila tista deklica, ki se še do danes ni vrnila? Njena očim jo je izdal ciganom... Dokaze imam tukaj na dlani... Ali naj zamahnem z roko? Doslej še nisem tega storil. Toda, če me zavrzete v potrebi — vem, kaj bom napravil.«

Mož je omahoval kakor bilka, s katero se poigrava veter. Dati je bilo hudo, upreti se pa ni imel poguma.

»Tedaj sem uničen!« je vzdihnil in zaječal.

SMRT

Dan na dan ljudi srečuješ,
znana ti je slednja pot;
nad življenjem gospoduješ,
polna tuge in grozot.

Tvoja roka je koščena,
krepko žanje in kosil;
ko objema, je ledena,
trda, kadar nam grozi.

Koder hodiš, rikeš sence,
ki oznanjajo pogin;
trgaš cvet in vijeh venice
svojim žrtvam za spomin.

Ne izbiraš, vse pobiraš,
ker razlike ne poznaš,
grobna vrata vsem odpiráš,
na besede nič ne daš.

Ti nikogar ne pozabiš,
tiho prideš kakor dih;
z zadnjo solzo še izvabiš
iz srca poslednji vzdih.

Neža Barlič, vdova po pokojnem županu bivše peške občine Pr. Barliču, ki je kot zaveden in izobražen mož krepko oral celino s tedanjimi moravškimi župani ter je še danes obranjen med nami v najboljšem spominu. Blaga pokojnica je 33 let gospodarila sama na obsežnem posestvu kot pri na gospodinja in zavedna krščanska mati. Ves čas je bila naročena na »Domoljubac« in Mohorjevo družbo, pa tudi drugih dobrih knjig in časopisov ni manjkalo v njeni hiši. Omagala je šele v pozni starosti in odšla izmučena, toda bogata z dobrimi deli, po večno plačilo. Počivaj v miru! Zalujočim naše sožalje! — Na Martinovo nedeljo obhajamo god našega farnega patrona. Ta dan se radi nekoliko porazvedrilo, ker je Martinova nedelja že od nekdanj fantovska nedelja. V teh resnih časih pa naj bo zabava dostojna in poštena. Našli jo bomo v Ljudskem domu pri lepi in poučni predstavi, kjer nam bodo igralci pokazali »Razvalino življenja«. Vabljeni vsi, posebno mladina!

Metlika. Sneg tudi nam ni prizanesel; zapadel je kar 25 cm na debelo in nepravil dosti škode po drevju in gozdovih. — Sladkor za slajenje mošta je dospel, samo malo prepozno. Treba bo umetnih glivic, da se obudi kipeenje mošta. Letos bo zopet kmetijsko nadaljevalna šola za fante od 16 leta naprej in za dekleta pa gospodinjstva šola. Prijave sprejema upravičilstvo šole v Metliki. — Ker ob nedeljah ne uraduje blagajna na pošti, opozarjamo naše naročnike, da lahko plačajo naročnino za naše liste zastopniku: Bajuk Jože iz Drašič, katerega dobite v Metliki vsako nedeljo po osmi sv. maši.

Raskrije pri Ljutemuru. Dne 27. oktobra je umrla Lukman Alojzija v starosti 28 let. Bila je komaj leto dni poročena, pa je že morala iči v prezgodnji grob. Rajna je bila dobra katoličanka ter naročnica mnogih katoliških listov. Naj v miru počiva blaga pokojnica, družino pa naj tolaži Bog.

Vopelje pri Kamenju. V mesecu oktobru je obhajala devetdesletnico rojstva Zormanova marna Uršula Verhovnik. Rojena je bila dne 11. oktobra 1850 na Visokem pri Kranju. Z 21 letom se je primožila k Zormanu v Vopelju. V zakonu se ji je rodilo 9 otrok, izmed katerih jih še 5 živi. Sin France je padel v svetovni vojski. Jubilatka je bila vedno zdrava in čvrsta in takšna je še danes. Imajo še vedno dobre oči in radi prebirajo »Domoljubac«, na katerega so naročeni, odkar izhaja. Imeli so vedno skrb, da so »Domoljubac« vedno spravljali in danes ga imajo že cele skladovnice, katerega vedno radi prebirajo. Naj omenimo še, da je bila vedno globoko verná in je tudi svoje otroke vzgojila v pravem krščanskem duhu. Ob devetdesetletnici želimo dobri mamici, da bi jo Bog ohranil do skrajnih mej človeškega življenja.

Radeče. V kratkem času so zapustile radeško šolo tri učne moči: gdč. Potokarjeva in g. Bratok sta odšla na višjo pedagoško šolo v Beograd, dočim je šolski upravitelj g. Božič premeščen v Kozje, okraj Šmarje pri Jelsah. S temi premeščitvami je nastopilo pomanjkanje učiteljstva tudi na naši šoli, zlasti v obrtno-nadaljevalnem oddelku, ki ho

zdrava in čvrsta in takšna je še danes. Imajo še vedno dobre oči in radi prebirajo »Domoljubac«, na katerega so naročeni, odkar izhaja. Imeli so vedno skrb, da so »Domoljubac« vedno spravljali in danes ga imajo že cele skladovnice, katerega vedno radi prebirajo. Naj omenimo še, da je bila vedno globoko verná in je tudi svoje otroke vzgojila v pravem krščanskem duhu. Ob devetdesetletnici želimo dobri mamici, da bi jo Bog ohranil do skrajnih mej človeškega življenja.

Radeče. V kratkem času so zapustile radeško šolo tri učne moči: gdč. Potokarjeva in g. Bratok sta odšla na višjo pedagoško šolo v Beograd, dočim je šolski upravitelj g. Božič premeščen v Kozje, okraj Šmarje pri Jelsah. S temi premeščitvami je nastopilo pomanjkanje učiteljstva tudi na naši šoli, zlasti v obrtno-nadaljevalnem oddelku, ki ho

»Menda slabo spi in do dela ne čuti vese-lja.« — To je bilo najvažnejše, kar je vznemir-jalo skrbno ženo.

Branjevka je prinesla na reni žerjavice in vsula nanjo pest zdravilnega zelišča. Oblaček dišečega dima se je dvignil pod strop v tankih kolobarjih. »Posebno bolezní se ni,« je sklepal, ker se dim ni vlačil nizko po sobi. »Morda ima mož na srecu kaj takega, kar ga vznemirja.«

Njenega razlaganja pa Breznica ni pravil-no razumela. Doma je sporočila možu, da ima srčno napako. Ta bolezen mu še ni bila znana, zato je neverjetno zmajal z glavo.

»Starici se sanja. Vem, da nimaš take bo-lezní,« ga je tolažila, ko sta bila sama. »Srčno napako imajo mladi ljudje — taki, kot je naš Ivan...«

Ivana bi že jaz ozdravil. Tako kot moj oče mene...«

Fant je nekam pameten,« je pohvalila sina, da bi mož ne sitnaril. »Dozdaj še ni bilo slišati kaj slabega...«

»Da bi le tako ostalo,« je dejal ter se za-mislil po svoji stari navadi.

Zena je imela še nekaj drugega na srecu. Mož je v zadnjih letih prodajal živino, tudi v gozdu je nekaj posekal; pa je bila radovedna, kam je spravil toliko denarja. Dokler ji ni skrival denarnice, ga je prešela večkrat na teden. Zakaj ji ne privoščí veselja?

Začela je po ovinkih prav rabiti in previd-no, da bi se izognila prepiru. »Denarja ni var-no imeti doma in posojati ga je škoda brez za-nesljive priče. Upnik umrje in dolžniki se po-skrrijejo.« — Zena mu je nastela več takih pri-merov.

Štefana je vščipnilo v prsih. Vedel je, kam zena namiguje. Radovedna je, kje je denar, ki ga je prigospodaril. Ako ji poreče, da ga hrani doma, bi mu prigovarjala, naj ga ponese v hranilnico. Bolje je - ako se zlože, da ga je komu posodil.

žetrek zvečer ob 7 v dvorani Pod lipo, mladčev-ski sestanki pa bodo vsako nedeljo od 11—12, prav tako pa bo knjižnica odprta vsako nedeljo in na praznik po deseti sveti maši.

Sv. Andraž v Halezah. V nedeljo, 27. oktobra nas je presenetil zgodnji sneg, ki je napravil sad-nemu drevju veliko škodo. — Vino kolikor ga imamo, ga prodajamo po 5,50 in 10 din. — Pri naših trgovcih že delj časa ni dobili petroleja in jedilnega olja, kakor tudi drugih potrebščin ne. Ljudje hodijo v Ptuj nakupovat raznih potrebščin. — Promet po naših občinskih cestah je skoraj ne-mogoč. Letošnja deževna letina cestam ni prizane-sla. Najlažša cesta je po Šnereku, kjer je pre-voz skoraj nemogoč. — Kakšne časopise bomo na-ročili in čitali prihodnje leto? Naročili bomo že sedaj »Domoljubac«, tisti, ki imajo malo več pod-palcem, pa tudi »Slovenec« ali pa »Slovenski dom«. Novi naročniki, če naročijo sedaj »Domoljub« in plačajo celoletno naročnino za prihodnje leto, do-bivajo list do novega leta zastojni, zraven tega so pa še zavarovani za 1000 din v primeru požarne nesreče. — Smrt je pokosila skrbno gospodinj-o Barbaro Hvalec roj. Meri iz Vel. Okčica. Naj počiva v Bogu! Preostalim naše sožalje!

Kolovrat. Pri nas je umrl 26 letni sploš-no priljubljeni Pod-miljšak Janko. V najlepših fantovskih letih, poln upov in lepih načrtov, se je moral ločiti od nas. Vsa zdravniška zna-ost mu ni mogla več rešiti življenja in je moral iči v prezgod-nji grob. Rajni Pod-miljšak je z veliko v-nemo deloval v naših društvih, prav po-sebno pa v F. O. in pasilski četi. — Dragi Janko, uživaj plačilo pri Bogu!

pasilski četi. — Dragi Janko, uživaj plačilo pri Bogu!

Moravče. Sneg, ki nas je neprijetno iznenadil med pospravljanjem zadnjih poljskih pridelkov, je napravil zlasti po moravških hribih mnogo ško-de sadnemu drevju, pa tudi gozdom. Drevje je skoraj še kar zeleno, zato je moker sneg ostal na vejak, ki so se pod silno težo polomile ali odčeh-nile od debla. Vzlie temu pa smo le veseli, da je tako nagloma izginil, ker še nismo pripravljeni za zimo. — Na Hudeju je umrla ugledna posestnica

»Sedaj še ne,« ga je zavrnil brez sočutja. »Toliko, kolikor želim, daste lahko brez škode. Pes vas ne bo grizel zaradi tega. Saj bi ne maral ničesar, ako bi ne bil res potreben. Bolezen me je vrgla ob tla, pa nimam nikogar, ki bi mi pomagal. Čim se pozdravim, pojdem nazaj, odkogor sem prišel. Potem boste imeli mir na večne čase.«

»Poprej si tudi rekel,« mu je očital. »Nute se več ne zanesem.«

»Prisegam!« — Capin je dvignil prste in za-vijal oči proti nebu.

»Takrat si tudi prisegel. Takemu človeku ni sveta nohena beseda.«

»Premislite se, ali pa —,« mu je nakratko zagrozil.

Groženj se je ustrašil. Mukoma je spravil iz sebe, koliko še zahteva.

»Še en tisočak,« je dejal in naglasil: »To-liko, kot zadnjič.«

Mož se je prijel za glavo. Počasi je vstal in odšel v hišo. Capin ga je čakal pred vrati ka-kor vrag na dušo.

Vrnil se je s tisočakom ter mu ga dal z besedami: »Požri ga! Na duši ti bo gorel.«

Polde je hlastnil po denarju, ne da mu je kaj odgovoril. Naj reče, kar hoče; samo da je dobil, kar je zahteval.

»Pa tole podpiši!« — Dal mu je svinčnik in listič, na katerem je bilo zapisano, koliko je prejel denarja.

Capin je podpisal, ne da je kaj prečital. Za tako plačilo podpiše vse, kar kdo hoče — četudi smrtno obsodbo.

»Zdaj ga beži!« — Pokazal mu je pot po vasi. »In nikdar več se mi ne prikazi!«

Postopač mu je voščil lahko noč in izginil v temo.

Drugi dan ga res ni bilo v Orešju. Nihče ga ni videl; ne na poti ne pod kozolcem. Brez-nik se je oddahnil; spet je bil rešen za nekaj časa. »Za vaelej!« se je zarekel sam pri sebi.

Odslej bo trd ko jeklo. Tudi vrag ga ne bo premagal.

Po tisočaku se mu je tožilo. Koliko je trpel za denar, a ga meče zapravljivcu v nenasitno žrelo! O, če bi vedela njegova žena, kako brid-ko bi jokala! Vse bolj ji je skrival denarnico, da ni zapazila primanjkljaja. Ivana se ni bal; fant se še ni vtikal v njegove denarne zadeve.

Izguba bi ga toliko ne bolela, če bi vedel, ali mu bo denar kaj zalegal. Toda na človeka kot je Polde se ni mogel več zanesti. Izdal ga bo prav gotovo, če že ni kje kaj izbleknil. V skrbi pred razkritjem so mu potekali dnevi, dolgi kakor večnost. Kadar je videl na vasi ljudi v zaupnem pogovoru, tedaj je menil, da se pogovarjajo o dogodku pri ciganskem šo-toru. Koliko noči je že prečul zaradi tistega nesrečnega trenutka! Zakaj ni ostal hlapec, pa bi bil miren in zadovoljen.

Zena je opazila, da je mož nekam zamišljen in otožen. Vprašala ga je, kaj se mu je pr-petilo. Ali mu je spodletela kaka kupčija? Ali pa je doživel kako neprijetnost.

Zanikal je oboje. Priznal pa je, da ne čuti več veselja, naj se oprime tega ali onega dela. »Tedad si bolan?« jo je zaskrbelo. Tudi njen prvi mož je bil tak v začetku bolezní.

»Bolan menda nisem,« se je spet izvijal.

Svetovala mu je, naj gre k zdravniku. Ne-koč se je skoro že odločil — zato, da bi ji ustregel. Za zdravila je bilo škoda denarja.

»Pojdem pa jaz,« je sklenila v skrbi za nje-govo zdravje. »Najprej v kočo h Grdinovi Emi, ki pozna domača zdravila.«

»Pelina ne bom pil,« je že vnaprej pove-dal. »Nimam naduhe.«

Ena se je na vsotič zanimala za njegovo zdravje. »Ali kašlja in kakšen kašelj ima? Kako je s slastjo do jedi in pijače? In s trganjem ob slabem vremenu? Nevarno je tudi jutranjo potenje.«

(Nadaljevanje pri-)

z odhodom obeh učiteljev ostal brez šolskega vodstva. Ob tej priliki prosimo narodne kroge, da upoštevajo upravičene želje občanov in nastavijo na tukašnje šole učitelja-strokovnjaka v obrtnem kolstvu, ki bo posvetil svoje delovne moči tudi našemu prosvetnemu in praktično-kmetijskemu življenju. — Iz tukašnje sodnije je prestavljena v Novo mesto gđ. Danica Grbec. — Nepreviden kolezar se je zalotil v g. Lenardiču, uslužbenega v papirnici na Njivicah pri Radečah, in ga podri tako nesrečno, da je obšel nezavestno. Kolezarju, ki je odnesel iz nevarnega sunka sicer zdravo kožo, bo plačilo g. Lenardiču za povzročeno škodo in mehaniku za popravilo razbitega koleasa vsaj dovolj občutna kazen, ki ga bo opominjala, da je treba voziti v mraku z lučjo in previdno.

Njivice pri Radečah. V tovarniški kantini, lasi papirnice, so pomerili svoje pretepaške sposobnosti delavci, zaposleni pri gradnji novih stavbnih objektov. Zlasti je izkazal svoje junaštvo nek tesar, ki je z nožem zabodel svojega tovariša v koleno tako nevarno, da je moral iskati hitre zdravniške pomoči. Junaka noža so tukašnji orožniki aretirali. Resnici na ljubo in v čast domačim fantom pa moramo pripomniti, da so bili udeleženi pri pretepu sami tujci. — Pri spravljanju drv v gozdu g. Lotriča se je pripetila vrlim Bosancem težja nesreča. Zaradi razmočenega terena je dvema konjičkoma na neki strmini zdrsnilo in sta padla tako nerodno, da sta se ubila.

Iz celjskega okraja. Cena živine v našem okraju skoraj čisto stoji. V porastu, ki pa ni znaten, je cena krav in mlade živine. Debele živine je še kar dovolj in je bo sedaj po setvi še več na trgu. Sejem v Vojniku (Lukčev) je bil po dogonu in kupčiji bolj slab, dočim je bil Sentjurski (Simonov) bolj živahen. Prihodnja sejma v našem okraju bosta 19. novembra pri Sv. Juriju pri Celju in 24. novembra na Teharjih.

Raka pri Kriškem. Starši šoloobveznih otrok naprošajo merodajno oblast, da bi se v zimskih mesecih popoldanski šolski pouk skrajšal. Saj traja sedaj skoraj vse do mraka. Otroci hodijo ponoči domov, pa še v dežju in snegu, nekateri celo uro daleč. Nekateri imajo pa še daljšo pot, kar je pač zanje prenaporno. Prosimo, naj bi oblastva to upoštevala ter popoldanski pouk skrajšala.

Iz pri Ljubljani. Imeli smo zahvalno nedeljo. »Hvala Bogu«, smo rekli, — »za eno leto bo že, kar smo pridelali. Žita je bolj malo, je pa krompirja in zelja dovolj. Bomo krompir prasičnem dali, prašiče pa na zelje in ne bo slab. Pa kaj, ko se tako rado kmetu tudi na lžanskem tako zgodi, da

Za zahvalno nedeljo

Ko je žito požeto, krompir izkopan, ko je sadje obrano in moit v sede djan, ko je pod stroho že letina vsa — takrat se kmečko leto konča!

Vse leto kmet upal je in trepetal, se uraza in toče in suše je bal, vse leto je delal in prosil Boga, naj delu njegovemu blagoslov da: rdaj konec za letoš je dela, skrbi, ko polne so kašče, polne kleti.

Je prav in potrebno, in je lepo, da kmetje z družino vsi v cerkev gredo, se Bogu zahvali za vse, kar je dal, za varstvo prositi Ga še odsihmal: saj kar kmet pridelal in vse kar ima, prejel je iz roke dobrotne — Boga!

Posebno mladina, naš up in naš cvet, naj daje v hvalečnosti drugim lep vzgled; povsod vsaj v bodoče, če niso dozdej, zahvalno nedeljo praznujejo naj: naj praznik vse kmečke mladine bo to — in zemlje plodove naj v cerkev nese!

mora dajati le »kamenje na zelje, prašiča pa na cesto.« — Naša nadobudna mladina noče zaostajati za mladino drugih krajev. Ljubljana, kjer se prodaja višja in nižja učenost, je tako blizu. Pa smo zadnjič šteli: 29 fantov in deklet hodi v ljubljanske šole. Eni tam stanujejo, drugi se z raznimi vozili prepeljavajo. V nedeljo se hočejo na odru pokreptiti. Od treh popoldne bodo v našem Domu igrali igro iz dijaškega življenja »Luč z gora«. Izanci in okolščani pridite pogledat, kaj znajo! — [Ponovitev 24. novembra ob pol 8!]

Frankelova. Na nedeljo Kristusa Kralja je imel opravilo g. provizor Sunčič v prijazni podružnični cerkvi Sv. Trojice na Gojki, ki je romarska cerkev. G. provizor je pred mašo blagoslovil vse zemeljske sadove, ki nam jih je Bog dal to leto. Obenem pa smo se zahvalili Bogu, da

nas je obvaroval toče in drugih nadlog, predvsem pa da nam je ohranjen mir. Pri vseh župnijah bi bilo lepo, da bi se blagoslavljali sadovi zemlje in bi se zahvaljevali Bogu za vse prejete dobrote in prosili božjega blagoslova za v bodoče. — Naša »Gospodarska zadruga« zelo dobro napreduje. — Bifa se leto koncu. V vasko hišo katoliški šasopis!

Jankova—Rove. Po prizadevanju naših vplivnih mož, zlasti g. Garška in Ofentavška, se bo začela gradnja zelo potrebne ceste Rove—Jankova—Ivenca. Slabo vreme je seveda delo za nedoločen čas preprečilo, a se bo pričelo, ko bo mogoče. Zeleti bi bilo, da bi se reliški cestni odbor oziral na trezne siromašne delavce, ki imajo družino, ker le ti imajo predvsem pravico do zaslužka in teh težkih časih. Javna dela so za siromašne delavstvo, ki bo prav znalo obrniti zaslužek donar. Mi pa smo hvaležni onim, ki so se trudili za to cesto.

Bleke. Tatinska nadloga tudi pri nas ne miruje. V zadnjem času je bilo zabeleženih več naših tatvin pri posestnikih. Pretekli teden je bila izvršena večja tatvina na Studencu pri pos. Žurji Juriju. Iz shrambe je bilo ukradenih raznih stvari v vrednosti 4000 din. Vlomileci so se morali pri posestniku Žurji dobro spoznati, ker so si vlomilsko orodje kar pri njem oskrbeli. Zima nas je prezgodaj obiskala. Sneži kot v najhujši zimi. Snega je že padlo za 30 cm. Malo prezgodaj je začelo, ker premnogi posestniki nimajo še strelje in tudi drv ne. — Fantovski odesk je preteklo nedeljo imel občni zbor in pričel svoje zimsko vzgojno delo. Naj bi fantje redno hodili na sestanke, ki so vsak četrtek zvečer. Tudi drugi so vabljeni k sestankom, da bodo videli, kaj mladina dela v dvorani. Starši, katerih otroci so vpisani pri naraščanju, pa naj redno pošiljajo otroke ob nedeljah od 1—2 v dvorano na tel. sestanke.

Toplice. V nedeljo na praznik Kristusa Kralja so se zbrale tri dolenjske župnije: Vavta vas, Soteska in Toplice na trgu pred cerkvijo v Toplicah v pobožni molitvi za mir. Ljudstva se je zbralo do dva tisoč. Že zgodaj zjutraj so prihajali v procesijah s sosednjih vasi in fara in napolnili prostor pred cerkvijo, kjer je bil na vzvišenem prostoru pripravljen oltar in govorniški oder. Okoli desetih se je začela sv. maša, daroval jo je domači župnik g. Oražem. Ljudsko petje, ki je krasno odmevalo, je vodil g. župnik Kres iz Vavte vas. Po evangeliju se je pojavila častiljiva postava novomeškega prošta g. Karla Cerina, ki je v skle-

JULES VERNE

GOSPODAR SVETA

Prečudne skrivnosti Orlovskega gnezda

Gorski hrbet, ki teče vzporedno z ameriško obalo Atlantskega oceana, se imenuje Apalaškem pogorje. Obstoji iz dveh razčlenjenih gorskih slemen: Kumberlendsko pogorje in Modre gore.

Dasi se to pogorje razteza v dolžini 1600 km, vendar nima nobenega znatnejšega vrha; najvišji dosega komaj 1900 m.

Ta velika zemeljska hrbtnjača, ki sega na eno koncu v vode oceana, na drugem pa v roko sv. Lovrenca, dosedaj ni bogve kako privlačevala hribolazcev. Vrhovi pač niso tolikanj zanimivi kot druge ponosne gore starega in novega sveta. Pa vendar je na tem ogromnem slemenu ležal vrh, na katerega ni dosedaj splezal še noben turist, zdel se je povsem nedostopen.

Čeprav so hribolazci zanemarjali ta vrh, imenovan Orlovskega gnezdo, je vendar ta točka gorskega slemena postala tako zanimiva, da je kmalu obrnila nase pozornost široke javnosti. In to iz prečudnih razlogov, katere moram na početku te zgodbe popisati.

Da svojo lastno osebo vmešavam v to zadevo, naj me opravičuje okolnost, ker sem bil tesno povezan z izrednim pojavom, ki je

bil pač edinstveni od vseh, kar jih je ugledalo naše dvajseto stoletje in kar jih bo še mogel ugledati naš prihodnji vek. Resno se včasih izprašujem, ali se je res vse tako zgodilo, kakor se mi sedaj poraja pred dušo.

Vedeti morate, da sem kot nadinspektor vašingtonske policije že po poklicu radoveden, poleg tega pa se že petnajst let bavim z najrazličnejšimi zapletenimi slučajji. Čim bolj težko so razrošljivi, tem bolj me podžigajo in silijo k rešitvi. Ni torej nič čudnega, da so mi moji predstavniiki poverili tudi to neverjetno težko nalogo. Pri reševanju tega zamotanega slučaja pa sem nehote odkril tako čudovite stvari, da mora svet nad njimi strmeti. Razume se, da vas moram že naprej vljudno prositi, da verjamete vsaki besedi, kar vam bom sedaj pripovedoval.

Na žalost pa ne morem navesti, kot dokaz resničnosti teh dogodkov nobene druge priče, razen svoje lastne osebe. Če kdo ne verjame... tudi dobro... vsak po svoji volji.

Kaj je torej a tem Orlovskim gnezdom? Ali je vredno tega ponosnega imena, katerega so mu dali domačini? Če se že tako imenuje, ali res na njem tudi gnezdijo orli, jastrebi in kondorji? Je-li njegov vrh res primeren za bivališče teh ponosnih zračnih jadrancev? Ali jih je vleteli kdaj, kako plovejo

nad vrhom in iščejo primerne kraje za gnezdo?

Ne, te ptice se tu nikdar ne pojavljajo v večjem številu, kot za ostalem Apalaškim pogorju. Nasprotno! Gotove dneve je mogoče opazovati, kako orli, ki so se približali temu vrhu, z divjim hruščem beže iz njegove bližine.

Gora je bila zavita v skrivnost. Včasih so poljedelci, ki so obdelovali polja v okolici pod goro, slišali čuden ropot, katerega si niso znali razložiti.

Ponoči kdaj so plameni svigali iz vrha kvišku. Iz notranjosti Orlovskega gnezda so se dvigali oblaki pare in dima, in ko jih je veter razgnal, so ostavljali po zemlji sledove pepela in saj. Bledi plameni, ki so se odbijali na nizkih oblakih, so metali v splošni temi skrivnosten blesk po okolici.

Nič ni torej čudnega, da so se ljudje v teh krajih začeli vznemirjati. Temu pa se je pridružila še živa potreba, da se končao vendarle dožene, kaj je na stvari. Časopisi so neprestano objavljali članke o tajni Orlovskega gnezda. Razpisavali so se na dolgo in široko o tem, ni li morla nevarno bivati v taki sosesčini? Članki so vzbujali radovednost in strah; radovednost pri onih, ki so prebivali na varnem, strah pri onih, ki so prebivali v bližini, da postanejo žrtev te nepoznane sile, če se ta raztega še na širši okoliš.

To so bili predvsem prebivalci mesteca Morgantona in pa kmetje okoljskih sel in razkropljenih farm.

Vsekakor pa je bilo le obžalovati, da hribolazci niso nikdar resno poskušali prodreti v notranjost Orlovskega gnezda. Nobeden še ni

sanem krasnem, v dno duše segajočem govoru, razložil kaj je mir, za katerega prosimo Boga. Med množico pa smo zaman iskali onih, ki so v noči od sobole na nedeljo namazali kapelece z znamenji srpa in kladiva in z napisi: Hočemo mir, ne vojske. Ne v tem znamenju, ampak v križu sta naša rešitev in mir!

Litija. Na praznik Kristusa Kralja so v litijski župni cerkvi oznanili, da bo v Litiji od 30. novembra do 8. decembra sv. misijon. Misijon bodo vodili duhovniki iz Rakovnika. Če je bil kdaj potreben misijon, je potreben v današnjih časih, ko je poleg gospodarske stiske tudi kriza duha. Sv. misijon je najprimernejše sredstvo, da se vzdignemo iz minljive vsakdanjosti v duhovnost. Če hočemo, da bo človeštvo vdano prenašalo bodo današnjih dni, je najbo potrebno, da usmeri svoje misli v višje nadnaravne vrednote. Rešitev človeštva ni v telesnih užitkih, ampak v duhovni obnovi, v globoki veri in praktičnem katoličanstvu!

Misel roma

Pozdravljen, moj dom!
Ihtim iz daljave tja v tužno jesen,
srce mi potuje v vasico,
v lepo dolensko, ta mrzli večer.
Pozdravljen, moj dom!

Pozdravljen, moj dom!
Najlepši kotiček, kjer srce počiva,
uziva milino pretekla mladosti,
ah, solze v tujnini stram za te.
Presrečen moj domek, pozdravljen!

Pozdravljen, moj dom!
Iz duše deklishe mladostnih moči
do zadnjega bom te ljubila,
glej, tvoja sem bi, dolenski krvi.
O, zlati moj domek, bodi pozdravljen!

T. K.

n St. Jakob ob Savi. Tukajšnje prosvetno društvo bo začelo igralsko dobo dne 10. novembra ob 3 popoldne s prekrasno ljudsko dramo »Krivoprisežnik«. Zato vsi iskreno vabljeni!

n Olshevek. Prosvetno društvo bo priredilo dne 17. novembra 1940 ob 3 popoldne igro v treh dejanjih »Grobovi«, katero je spisal Janez Jalen. Igra je zelo primerna za mesec november. Vljudno vabljeni k obilni udeležbi.

Lovro Planina 50 letnik

Božja milost mu jih je dala — 50 let — dočakati, ne toliko v neskaljenem veselju, kot v boju, delu, pa tudi v ponižanju in trpljenju. Plodonosnemu delu naj velja nekaj več vrst, kakor se ponavadi piše ob sličnih prilikah. Zakaj naš slavljence zasluži to v zvrhani meri.

Zivljenje banov. svetnika Lovra Planine je bilo od rane mladostne dobe posvečeno javnemu delu. Kjer je bilo največ dela, tam je prišel: bil je tajnik Kat. prosv. društva, knjižničar, predsednik, deset let blaginjak. V letu 1907 je bil v prvih vrstah med ustanovitelji škofjeleškega »Orlac«. Več let je bil predsednik orlovskega okrožja, ki mu je izposloval ime: Krekovo. Med drugim je dal pobudo, da se je vzdala spominska ploča dr. Kreku na Štoku v Selcih.

Po nemali Planinini vsalugi je dobila Škofja Loka sprva okrajno ekspozituro (okrajno načelstvo).

Poseči pa moramo malo nazaj tudi v dobo preganjanja in trpljenja, ki ga je preстал v dobi diktature. Ker je imel pogum ob državnooborskih volitvah leta 1931 sploh zaprositi za javen odhod, je bil kaznovan z 10 dnevnim zaporom in globo 1000 din. Nihče ga ni smel obiskati v zaporu, zato pa so mu hodili društveni fantje vsak večer prepevat pod njegovo jetniško okence. A že naslednji dan po prestani kazni ga vidimo na sestanku z voditeljem dr. Korošcem pri Sv. Joštu. L. 1927. je bil Planina izvoljen kot oblastni poslanec v samoupravno skupščino, sedaj pa se bori za pravice svojega loškega okraja kot član banovinskega sveta. Obsežno torišče njegovega delovanja je zlasti gasilstvo. Saj je on dejanski organizator tega v okraju. Najvišje priznanje svojega dela je naš slavljence prejel, ko je bil odlikovan z redom Sv. Save IV. stopnje. Organiziral je več poučnih polovanj za kmete in obrtnike. Mnogo si je prizadeval za sprehajalstva in v prosvetnem

delu; zlasti vneto se je udeleževal na škofjeleškem odru v vodilnih vlogah.

Nesteto častnih služb izvršuje ob 50 letnici ob vsej čilosti; je podžupan, podnačelnik cestnega odbora, član ban. sveta, predsednik kmet. odbora, starešina gas. župe, predsednik zajednice, doma in žole in upr. odbora meščanske žole, član meslino hranilnice in še mnogih ustanov, ki jih ni mogoče vseh naštetih. — Bog ga živi do novih jubilejev!

Blagoslovitev novega doma

V Ormožu bo v nedeljo, dne 10. novembra otvoritev in blagoslovitev novega prosvetnega doma. Prireditve bo popoldanska z začetkom ob 14, ko bo cerkveno opravilo. Povabljeni so številni častni gostje.

Skoraj dve leti je že minilo, ko so zapele prve lopate na stavbišču nasproti župne cerkve. Z velikim navdušenjem in dobro voljo je šla vsa župnija, mladi in stari, na delo. Saj ni bilo niti dinarja, ki bi bil v naprej zbran v ta namen. Toda volja in požrtvovalnost za skupno delo sta storila svoje. Čez 110.000 din so zbrali župljani sami v gotovini in čez 100.000 znaša vrednost doma zbrana gradbenega materiala, voženj in dela. Največja zasluga, da dom stoji, pa gre gradbenemu odboru, ki je, sestavljen iz predstavnikov vse župnije, s svojo složnostjo, čutom za skupnost in požrtvovalnostjo v resnici zgradbo in nje dovršitev omogočil.

Sedaj dom stoji, dovršen, lep in prostoren, v ponos vse župnije, ki ga je zgradila ter v vzpodbudo mladini iz ormoške župnije in vsera okraja. Mladina, izkaži se vredna svojega doma.

Vse prijatelje naše prosvete vljudno vabimo.

Litija. Akademija Kristusa Kralja, ki sta jo priredila FO in DK v Litiji je odlično uspela. Zlasti pa so bili gledalci zadovoljni z duhovno igro »Sultan in njegova hčica«. Igra je bila podana res nad vse dovršeno. FO in DK v Litiji gre za izvedbo vse priznanje. — Prostovoljna gasilska četa v Litiji je priredila v mesecu septembru samaritanski tečaj za dekleta. Tečaj je posejalo 24 deklet. Ob priliki zaključnih izpitov, ki so bili v nedeljo dne 13. oktobra je več slušateljic položilo izpit z odličnim uspehom. Ker so samaritanski tečaji v današnjih časih izrednega pomena, jih bo četa po možnosti še prirejala. Vabimo vse!

preplezal sten, ki ga obkrožajo; brčkone tudi ni bilo nikjer kake odprtine, ki bi omogočala prehod.

Bi se li morda iz kakega bližnjega vršaca moglo pogledati v Orlovsko gnezdo? Ne; več kilometrov naokrog ni bilo vrha, ki bi presegal višino Orlovskega gnezda. Najvišji je bil vrh Wellington, ki pa je bil preveč oddaljen.

Na vsak način je bilo potrebno, da se ta vrh preišče že zaradi tega, da se z gotovostjo dožene, če morda vrh ne krije v sebi vulkanskega žrela, zaradi katerega bi ves severni del državnice Karoline bil v stalni nevarnosti ognjeniškega izbruha. Zaradi vsega tega je bilo več kot nujno, povzpeti se na vrh in najti vzroke prečudnim pojavom.

Se pred poskusom vzpona na vrh, ki bi bil brezdvoma zelo težaven, pa se je nudila še ena možnost, da bi pogledali v notranjost Orlovskega gnezda.

Prve dni septembra naj bi se dvignil iz Morgantona balon z rakoplovcem Vilkerjem. Ob ugodnem vzhodnem vetru bi bilo možno preleteti vrh in če bi se balon nahajal nekaj sto metrov nad vrhom, ki Vilker z dobrim daljnogledom lahko opazil, če se res nahaja med nepristopnimi stenami vulkanskega žrela. Če se enkrat to dožene, bi bilo rešeno vprašanje bojazni ognjeniškega izbruha.

Balon se je res dvignil ob zelo ugodnem vetru. Dan je bil jasen in sončni žarki so razkropili jutranjo meglo. Če ni notranjost Orlovskega gnezda napoinjena z meglo, jo bo vsekakor lahko natančno pregledati. Če se bodo iz nje dvigale pare, jih bo moči videti. V tem primeru bo povsem jasno, da je vrh Orlovskega gnezda ugasli ognjenik.

Balon se je dvignil kakih 1500 m in je nato dober četrt ure stal skoraj nepremično, dasi je nad zemljo pihal veter. Na največje razočaranje pa je balon začel v drugo zračno strujo, ki ga je naglo gonila na vzhod. S tem se je na žalost oddaljeval od gorskega grebena in upanje, da se spet vrne, je bilo vse manjše, v kratkem je izginil iz obzorja. Spustil se je nekje v severnem delu Karoline.

Ta poskus se je torej popolnoma ponesrečil in bilo bi brez pomena, da bi se ponovil. Iz vrha pa so se še vedno čuli čudni glasovi, proti nebu se je valila para, pomešana z dimom, z oblakov pa je odseval žar ognja. Nemir med prebivalci je bil vedno večji.

Aprila meseca prihodnjega leta je grozilo, da se strah spremeni v pravo paniko. V noči med 4. in 5. aprilom je prebivalce zbudil potres, združen s strašnim ropotom, in misliti je bilo, da se je del gorske pečine moral zrušiti. Vse je bežalo iz hiš in se pripravljalo na beg, menec, da prične zdaj pa zdaj ognjenik bruhati.

Noč je bila temna. Težki, črni oblaki so viseli nad zemljo. Niti ob helem čevru ne bi bilo mogoče videti vrhove modrih gora. V tej temi ni bilo mogoče ničesar ukreniti. Od vsepovsod je bilo ališati klince na pomaganje.

»Potres! se je čulo med zbeganim ljudstvom.

»Izbruh vulkana!
»Toda odkod?
»Iz Orlovskega gnezda!
Pretirane vesti o tem groznem dogodku, češ da pada žareče kamenje in pepel, da se

že vali dim iz žrela, so se čule prav do Morgantona.

Vendar bi hrušč in trušč — vsaj pri izbruhu ognjenika — moral biti vse večji in močnejši, plameni vse silnejši in žareče reke lave bi se tudi v tej temi, megleni noči mogle opaziti. Pa na to ni nihče mislil. Smrtno prestrašeni ljudje so trdno verjeli, da so čuli v svojih hišah potres. Možno pa je bilo, da je odlom kake gorske pečine v resnici povzročil potres zemlje.

Žrtve smrtnega strahu so se že pripravljale na beg.

Tako je minila ura. Ničesar več se ni zgodilo, da bi ljudi znova zagrabil strah. Vsakdo je nestrno pričakoval zore.

Okrog tretje ure zjutraj pa je prišlo do novega vznemirjenja. Preko pečin Orlovskega gnezda so naenkrat žvignili goreči plameni. Istočasno se je od bregov sem slišalo čisto jasno neko čulno prasketanje.

»Ognjenik bruhal! je naenkrat planilo med prestrašene ljudi.

Torej vendarle skriva Orlovsko gnezdo res vulkansko žrelo v sebi. In zdaj, ko je počival toliko let, morda stoletij, hoče spet s svojim pepelom in lavo uničiti in opustošiti mesta, sela in farme daleč naokrog.

Strah je presegel vse meje. Žene, preplašene od groze, pehajo svoje otroke po vseh potih proti vzhodu, samo da se čimprej rešijo pred strahotnim pokončanjem. Može praznijo svoje domove in rešujejo najpotrebnejše. Živino izpuščajo kar iz hlevov, da beži na vse strani. Mogoče pa beguncem prepreči umik goreča lava, ki se prične valiti s pobočij?

(Nadaljevanje prihodnjic)

Trgovske pogodbe

V današnjem času se pogostokrat čita, da so se sestale komisije te in one države, da sklenejo ali novo trg. pogodbo ali da spremene dosedanje določbe, ki naj bolj ustrezajo potrebam lastne države. Predvsem se pogajajo za uvoz ali izvoz blaga, količine blaga, po kakih postavah naj se carini blago itd. So pa tudi določbe, ki imajo s trgovino le posreden stik. Tako urejajo trg. pogodbe vprašanje obmejnega prometa dvolastnikov, železniški in pomorski promet, zdravstveno zaščito, izseljevanje, delavsko zaščito, celo vrednost denarja. V zadnjem času smo n. pr. čitali, da je jugoslovansko-nemška komisija sklenila, da ima marka od 1. oktobra častje vrednost 17.82 dinarja, doslej je imela le 14.80 din.

Iz tega lahko vsak uvidi, da so take pogodbe zelo važne, ker silno vplivajo na domače gospodarstvo. Zato je prav, da vemo pravilno ceniti trg. pogodbe. Trgovska pogodba je po svojem bistvu meddržavna pogodba, katero ureja država gospodarske slike lastnega prebivalstva s prebivalstvom drugih držav.

Vsaka država skuša zaščititi domačo trgovijo pred tujo konkurenco, hkrati pa hoče dobiti ugoden inozemski trg za lastne pridelke, ki jih ima več, kot je poraba v lastni državi. Zaradi tega je vsaka država tako rekoč primorana, da sklepa pogodbe, pri čemer mora paziti, da za ugodnosti, ki jih sama zahteva, ne plača previsoko ceno, t. j. da ne daje ugodnosti, ki bi kvarno vplivale na domače prilike. Zato ni nič nenavadnega, da sta že ob podpisu pogodbe obe stranki manj zadovoljne s pogodbo in je že s tem podana potreba, da se misli na novo pogodbo. Kdor sklepa pogodbe, mora biti pripravljen, da ne bo dosegel vsega, kar si želi, pogostokrat bo moral popustiti celo v škodo kake gospodarske panoge, da reši drugo panogo, katero smatra država za važnejšo. Kaj se smatra za važnejše, je odvisno od strank, ki so na vladi ob sklepanju pogodbe. Vladajoča stranka skušajo uveljaviti svoj vpliv, zato se med njimi razvijajo razpravljajni, ki imajo odmev tudi v časopisu. Ako je n. pr. na vladi kmečka stranka, se sestavi pogodba drugače, kot če so na vladi delavci. Vsak družabni sloj ima pač svoje posebne interese. Kdor pravilno gleda na državo kot celoto, pa mora upoštevati splošne koristi vseh ljudi.

Sklepanje trg. pogodb traja običajno dalje časa in se v ta namen začasno urede odnosaji po starih dogovorih. Dandanes pa se sploh le redko sklepajo dolgotrajne pogodbe, ker bi jih bilo težko držati. Države si pomagajo tako, da se večkrat sestavijo komisije, ki urejajo, kar je slučajno najbolj pereče. Pravilno je pa, da so pogodbe dolgotrajne, da more gospodarski svet pravilno računati za daljšo dobo.

Dejansko poudarjajo trg. pogodbe medsebojno odvisnost držav. Nobena država na svetu nima vsega, kar rabi doma, oziroma ima nekaj odveč, kar bi rada prodala. Tudi če bi zmogla kaka država nadomestiti umetnim potom to, kar nudi narava, bi se ji gotovo ne izplačalo. To nas pouči današnje stanje držav. Niti Anglija ne more na najcenejši način sama zadovoljiti vseh svojih potreb. Zaradi svoje narave ublažujejo trg. pogodbe medsebojne odnose držav.

Ali bi mogle katere koli države izhajati brez trgovinskih pogodb? Lahko rečemo da

ne. Saj ne urejajo trg. pogodbe le trgovine, ampak še mnogo drugega, kot smo že označili.

Ugodnosti, ki jih prinašajo trg. pogodbe, niso za vse pogodbene države enake. Upoštevati je treba, da se gospodarske prilike spreminjajo. Vse kaj drugega je tudi, če sklepata dve enakomočni in razviti državi pogodbe, kakor če se sklene pogodba med veliko in zastopalo državo. S tem smo naznačili, zakaj nastanejo lahko prav neugodne posledice pogodb. Gospodarski krogi, pa tudi kmetje prav kmalu občutijo slabe trg. pogodbe. To zlasti tedaj, če so imeli pri sklenitvi pogodb politični oziri, ali celo, če se je na državo »priateljstvo«
pritisnilo.

Vsebinska in obseg trg. pogodb se ravna po tem, ali so gospodarski stiki med državama živahni ali ne. Najvažnejši del tvorijo carinske določbe. Zato so v pogodbah celi sezname, po katerih postavkah se bo pobirala carina za uvoženo blago. Take določbe so dejansko večkrat brez pomena, če sklene država trg. pogodbe z več državami s tako imenovano pripombo »o največji ugodnosti«. To je določba, da se bodo ugodnosti, ki jih prizna država, drugi državi iz tega ali onega razloga nanašale tudi na državo, ki je pogodbo sklenila. N. pr.: Naša država sklene s Švico pogodbo, da bo za vsako uvoženo uro pobirala carino 10 din, ker nam je dala Švica kako drugo ugodnost. Naša država pa sklene pogodbo tudi z državo J., kjer je dogovorjeno, da se pobira carina 20 din za vsako uro. Z ozirom na to, da je v pogodbi označena klavzula o največji ugodnosti plača tudi država J. isto carino za uro kot Švica, t. j. 10 din. Če upoštevamo še druge predmete, si lahko mislimo kaka škoda nastane državi, ne da bi imela od tega kako korist. Zato so take opombe za male in slabo razvite države vse prej

Dobro domačo pijačo brez dodatka pravega sad-
jevca napravite z

JABLINOM

Zavoj din 30.—, poštino zaračunamo posebej.
Pošiljamo samo proti povzetju!

Drogerija Emona - Iv. Kanc

Ljubljana - Nebotičnik

kot ugodne. Za velike industrijske države, ki blago izvažajo, pa je taka »pripomba«
zelo dobrodošla. Značilno je, da Amerika te pripombe ne priznava, kar je edino pravilno.

Proti načelu največje ugodnosti se države skušajo zavarovati s tem, da že v pogodbi povedo koliko blaga te ali one vrste se sme v državo uvoziti. Ta način, da se označi množina blaga, se uporablja tudi zato, da se podpira domačo proizvodnjo, ali celo da se omogoči reguliranje cen.

Po vojni in to zlasti v državah, ki nimajo dosti zlata, se sklepajo trg. pogodbe na ta način, da ponudi država, n. pr. aeroplan, ker jih izdeluje za izvoz v zameno pa zahteva, da se je da n. pr. pšenica. S tem se na videz izloči denar kot menjalno sredstvo, toda to je samo na videz. Vsaka država prej prav dobro izračuna vrednost letala in pšenice — in to v denarju, ker drugače to ne gre. Denar se ne more odpraviti, razen tedaj, če bi padli nazaj za 2000 let ali še več let. Take želje pa nima noben pameten človek.

Ako se blago zamenjuje za blago, je potrebna organizacija izvoza in uvoza blaga. To so sedaj več ali manj vzlele države v svoje roke. Pri nas imamo kot že vemo »Prizad«. Slično je v drugih državah. Ali se bo to obneslo, ne moremo reči. Zaenkrat je to pač izhod za silo. S tem pa se spreminja tudi pomen trgovskih pogodb, ki zahtevajo čim večjo svobodo trgovanja med državami, da se na ta način izmenjujejo dobrine celega sveta.

Radio Ljubljana

Četrtek, 7. novembra: Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Sramel »Štirje fantje«, 14 Poročila, 18 Radijski orkester, 18.40 Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič), 19 Napovedi, poročila, 19.25 Nac. ura, 19.50 Deset minut zabave, 20 Cimermanov kvartet, 20.45 Plošče, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Rad. orkester. — **Petek, 8. nov.:** Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Plošče, 11 Solska ura: Kako je milijon modrih cvetk obklopo narod — razgovor (vodi Julija Čuček), 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Rad. orkester, 14 Poročila, 14.10 Turistični pregled, 18 Ženska ura: Zona in vprašanje nitru (Milena Premru-Mohorič), 18.20 Plošče, 18.40 Francščina (dr. Stanko Leben), 19 Napovedi, poročila, 19.25 Nac. ura, 19.50 Turistovska oprema II. del (dr. Anton Mrak), 20 Ruska glasba I., 20.45 Rad. orkester, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Plošče. — **Sobota, 9. novembra:** Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Plošče, 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Plošče, 14 Poročila, 17 Otroška ura: Pavliha — zvesti služabnik, lutkovna igra, 17.30 Plošče, 17.50 Pregled sporeda, 18 Rad. orkester, 18.40 Kakšno bo vreme (Janjo Sicherl), 19 Napovedi, poročila, 19.25 Nac. ura, 19.40 Plošče, 20 Zunanjepolitični pregled (dr. A. Kuhar), 20.30 Glasbeni-pisan večer, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Rad. orkester. — **Nedelja, 10. nov.:** Jutranji pozdrav, 8.15 Koncert: flavta in klavir, 9 Napovedi, poročila, 9.15 Plošče, 10 Verski govor (dr. Ignacij Lenček), 19.15 Prenos cerkvene glasbe iz zavoda sv. Stanislava v St. Vidu nad Ljubljano, 11 Rad. orkester, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Veseli godci, 14 Plošče, 17 Kmet. ura: Gozdarstvo, 17.30 Rad. orkester, 19 Napovedi, poročila, 19.30 Iz življenja naših velikih mož: Davorin Jenko, 20.30 Salonski kvintet, 21.30

Veseli trio, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Plošče. — **Ponedeljek, 11. nov.:** Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Plošče, 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Rad. orkester, 14 Poročila, 18 Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj), 18.20 Plošče, 18.40 Naši kamnolomci (dr. L. Dolar-Mantuani), 19 Napovedi, poročila, 19.25 Nac. ura, 19.50 Hudomušnosti (Fr. Lipah), 20 I. koncert »UJME«
(prenos iz velike filharmonične dvorane, izvaja Marta Ostere-Vajtalo), 21.30 Plošče, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Radijski orkester. — **Torek, 12. novembra:** Jutranji pozdrav, 7.15 Plošče, 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Rad. orkester, 14 Poročila, 14.15 Solska ura: Kramljanje z mladino (Miroslav Zor), 18 Plošče, 18.40 Začetki krščanstva v Rusiji (Fr. Terseglav), 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.50 Vzgojna posvetovalnica (Vida Peršuh), 20 Plošče, 20.30 Rad. orkester, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Duet Orglice in harmonika. — **Sreda, 13. novembra:** 7. Jutranji koncert, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Plošče, 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Plošče, 14 Poročila, 17.30 Dijaška ura, 18 Pojte z nami (L. Kramolc), 18.40 Visokošolko in mladinsko soc. skrbstvo (Marija Keržič), 19 Napovedi, poročila, 19.25 Nac. ura, 19.40 Plošče, 20 Viholinski koncert, 20.45 Plošče, 21.15 Samospevi Mire Bašič, 22. Napovedi, poročila, 22.15 Bežigradski pevski zbor.

Psček ruja: e barve, pod vratom bel, na vseh štirih nogah malo belih dlak, rep 35 cm visok, zgloda kakor mala lisčka, se je zgubil od Stične do Ljubljane in vlaka. Kdor ga najde in pripelje, dobi nagrado 100 din in povratilo voznine. Naslov: Vinko Mžklj pri Avto-klubu, Ljubljana.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljub« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali (čeje) poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vavencev in narobe.

Prstejstava za male oglase se plačaja naprej.

Moške obleke

perilo in vasa oblačila po priznanih nizkih cenah si nabavilo pri Proskorju - Sv. Petra cesta 14 - Ljubljana.

Vajenca

sprejem. Hrana in stanovanje v hiši. — Tratar Gregor, kolarstvo, Mokronog.

Kovaško orodje

ambuse in drugo, kupim. Šubic Peter, Cepelje št. 19, Nemška loka, Kočevje.

Kravo s telatom

dva prašiča za rojo, koleselj v dobrem stanju, drevo za oranje in gosti greben za kolenico, prodaja Alojzij Kavčnik, Dragomer, p. Brezovica.

Borova polena

suha, 33 m, prodam. — F. Kimovec, Bukovca št. 42, p. Vodice.

Kupim takoj

1—2 kg jaboličnih pečk tudi mešane. — Černe Anton, Za vasjo št. 6, Ljubljana VII.

Hlapca

15 do 20 let starega, vajenega živine in konj, sprejme Marija Hribar, Rudnik 47.

Krojaškega vajenca

s vso oskrbo v hiši, sprejemem takoj. Lovro Vrtač, Zg. Duplje 28, Gorenjsko.

Krojaškega vajenca

sprejemem. Franc Vidmar, krojač, Mekinje št. 21, Kamnik.

Moški šivalni stroj

dobro ohranjen, na prodaj. Tomazin Fr., Strahinj 1, Naklo.

Zelesen gepelj

lahak, prodam. — Dovč Ivan, Slape 9, D. M. v Polju.

Gepelj

dobro ohranjen, prodam. Vilfan Avgust, Zapoge 15, Smlednik.

Damski šivalni stroj

in plašč, prodam. — Zorc, Marenčičeva 3, Moste.

Kmetijski fant

vajen goveje živine in molže krav — se sprejme na večje poselitve pri Ljubljani s 15. decembrom ali 1. januarjem. — Ponudbe v upravo »Domoljub« pod »Zvost in trežene« št. 16611.

Kravo s teličkom

dobro mlekarico, prodaja Perko, Ljubljana, Vodnikova III.

Izrabite priliko!

Partija šivalnih strojev prvovrstnih znamk s garancijo, je po izredno nizkih cenah na prodaj pri »Promete«, nasproti križevniške cerkve. — Odprto tudi ob nedeljah dopoldne.

Vajenca

mizarskega, in pomočnika, mlajšo moč — sprejme Jan. Tavčar, Forme 1, Skofja Loka.

Šivalni stroj

poceni prodam. Splošna trgovska družba, št. Vid 91 nad Ljublj.

Meštova esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroji pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Ceva 1 stekl. za 150 litrov din 25.—, po pošti din 45.—, 2 steklenici po pošti din 75.—, 8 steklenice po pošti din 100.—

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1

Na deželi pa zahtevajte Mostin pri Vašem trgovcu ali zadrugi, ker si pripravite poštino.

Mestna hranilnica ljubljanska

je največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod. Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe. — Za vse vloge in obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

3nojnična črpalka

brzoprotirniški štedilniški
novi modeli, višek dovršenosti, odlični v rabi, 10-letna garancija, najnižje cene, izdeluje
Podriaj Ciril, Ig 147 pri Ljubljani

GAMA

Nov redilni prašek

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 7 din, po pošti 18 din, 3 zav. po pošti 32 din, 4 zav. po pošti 39 din. — Mnogo zahvalnih pisem. Pazite: pravi Redin se dobi samo z gornjo sliko. Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1. Na deželi pa zahtevajte Redin pri Vašem trgovcu ali zadrugi, ker si pripravite poštino.

ZAHTEVAJTE BREZPLACEN KATALOG

MEINEL
HEROLD
ZALTOVNIKI KLASNI
MARIBOR
ŠT. 107

BREZPLACEN POUK V IGRANJU!

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10					11	12	13	14
15		16		17				18
19					20			21
	22	23			24	25	26	27
28	29	30	31		32		33	34
	35				36		37	
38				39			40	

odoravno: 1. posledica vojne, 7. žito, 10. del njive, 11. se devlje v potico, 15. neprijeten mrčes, 16. del kolesa, 17. obrtnik, 18. kipi, 19. ptica, 20. rastlina, 21. vas pri Ljubljani, 22. moško ime, 25. vrsta žarnice, 28. otroški svetnik, 32. potrebujemo za žimnice, 35. mišljenje, 36. kratica za našo agencijo, 37. moderno orožje, 38. sad, 39. Belilo, 40. začimba.

Navpično: 1. steber družbe, 2. vrsta blaga, 3. otoki v Atlantskem oceanu, 4. domača žival, 5. žensko ime, 6. srd, 8. obrtnik, 9. padavina, 11. pijača, 12. vino, 13. naselje, 14. površinska mera, 21. oslovski glas, 23. otroška bolezen, 24. sovražnik železa, 26. kuhinjska priprava, 27. moško ime, 29. posoda, 30. kraj na Notranjskem, 31. predplačilo, 33. poljska rastlina, 34. žensko ime (tretji sklon).

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga s neomejenim jamstvom

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6

v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodneje

Novo in stare vloge, ki so v celoti vsak čas izplačljive

obrestuje po 4%; proti odpovedi po 5%